

Mikkelin kaupunkistrategian tausta-aineisto 12.1.2025

Sisältö

1. Haastattelujen materiaali
 2. Kyselyjen materiaali
 3. Konsernipäivän 16.12.25 materiaali
 4. Fokusryhmäkeskustelujen 18.-19.12.25 materiaali
 5. Tulevaisuuspäivä 20.1. ohjelmarunko
- Liite 1. Nykytila-analyysi

1. Haastattelujen materiaali

Haastattelujen tavoitteet ja toteutus

- » Osana strategian laadintaa toteutettiin yksilöhaastatteluja kaupunkiorganisaation edustajien ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Haastatteluja tehtiin yhteensä kahdeksan.
- » Haastattelujen tavoitteena oli tunnistaa keskeisiä vahvuuksia ja kehittämiskohteita sekä koota konkreettisia ehdotuksia ja näkemyksiä tulevan strategiakauden linjauksiin.
- » Haastattelut toteutettiin marras-joulukuun aikana etäyhteyden välityksellä.
- » Aineiston analysoinnissa ja yhteenvedon laatimisessa on hyödynnetty ChatGPT4.0:a.

Haastatteluissa käytiin läpi alla olevat kysymykset:

- » Taustatiedot: nimi ja organisaatio
- » Mitkä ovat mielestäsi Mikkelin keskeisimmät kilpailukyky- ja menestystekijät? Mitkä tekijät erottavat Mikkelin edukseen suhteessa muihin Itä-Suomen kaupunkeihin?
- » Mikä on Mikkelin suurin tulevaisuuden haaste? Millaisia ratkaisuja siihen olisi löydettävissä?
- » Miten Mikkelin voi parhaiten edistää elinkeinoelämän edellytyksiä ja paikallista elinvoimaa?
- » Miten asukkaiden hyvinvointia ja arjen sujuvuutta tulisi vahvistaa?
- » Miten Mikkelin tulisi kehittää yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa?
- » Ratkaisu- ja yhteistyökeskeisyys (lumi talon edessä)
- » Onko esimerkkejä muualta (Suomesta tai ulkomailta) hyvistä strategisista ratkaisuksista tai kehittämistavoista, joita Mikkelin kannattaisi harkita?
- » Mikä on tärkein viesti tai konkreettinen ehdotus, jonka haluaisit tuoda kaupungin strategiaan?

Mikkelin keskeiset kilpailukyky- ja erottautumistekijät

- » **Saimaa ja luonto:** Saimaan läheisyys, vesistöt ja luontoympäristö nähdään Mikkelin selkeänä ja tunnistettavana erottautumistekijänä suhteessa muihin Itä-Suomen kaupunkeihin.
- » **Vahva vapaa-ajan asumisen keskittymä:** Vapaa-ajan asukkaiden ja asuntojen suuri määrä tuo alueelle elinvoimaa ja mahdollisuuksia.
- » **Turvallisuus ja sujuva arki:** Mikkelin koetaan rauhalliseksi, turvalliseksi ja sopivan kokoiseksi kaupungiksi, jossa arki toimii ja etäisyydet ovat lyhyitä.
- » **Vapaa-aika, kulttuuri, tapahtumat ja liikunta:** Monipuolinen kulttuuri- ja tapahtumatarjonta sekä hyvät liikunta- ja harrastusmahdollisuudet, mukaan lukien luontoon tukeutuvat aktiviteetit, ovat keskeinen osa Mikkelin arjen laatua, viihtyisyyttä ja pitovoimaa.
- » **Kansainvälisyys:** Naton alaesikunta vahvistaa kansainvälisyyttä. International house Mikkelin toiminta on käynnistynyt hyvin.
- » **Korkeakoulut ja osaamis pohja:** Korkeakoulutoiminta sekä siihen liittyvä tutkimus- ja kehitystyö tunnistetaan kilpailutekijäksi, jonka potentiaalia ei vielä hyödynnetä täysimääräisesti.
- » **Sijainti ja saavutettavuus:** Mikkelin logistinen sijainti nähdään vahvuutena. Lisäksi isot sähkölinjat mahdollistavat investointeja.
- » **Ketteryys ja hyvät yhteistyösuhteet:** Kaupunkiorganisaation ketteryys ja lähestyttävyyden nähdään vahvuuksina ja päätöksenteko koetaan sujuvaksi. Myös kaupungin, työnantajien, yrittäjien ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyö nähdään toimivana.

Mikkelin suurimmat tulevaisuuden haasteet ja ratkaisut

Haaste:	Ratkaisuehdotukset:
Väestön väheneminen ja ikääntyminen, nuorten poismuutto ja heikko kiinnittyminen	• pitovoiman ja arjen sujuvuuden vahvistaminen • Mikkelin houkuttelevuus eri elämäntilanteissa • palveluiden ja elinympäristön kehittäminen ikääntyvä väestö huomioiden • nuorten ja opiskelijoiden parempi kiinnittyminen kaupunkiin • maahanmuuton lisääminen
Osaavan työvoiman saatavuus	• tiiviimpi yhteistyö työnantajien ja koulutuksen välillä • opiskelijoiden sitouttaminen alueelle • vetovoiman ja tunnettuuden vahvistaminen
Työpaikkojen ja erilaisten työmahdollisuuksien vähäisyys	• yritystoiminnan edellytysten parantaminen • uusien yritysten ja investointien houkuttelu • olemassa olevien yritysten kasvun tukeminen
Talouden kestävyys	• talouden tasapainottaminen ja priorisointi • pitkäjänteinen ja realistinen suunnittelu • resurssien kohdentaminen vaikuttavimpiin toimenpiteisiin
Asumisen korkea hintataso kaupungin kokoon nähden (sis. vesi, sähkö)	• monipuolisempi asuntotarjonta • kohtuuhintaisen asumisen edistäminen • asumisen ja elinympäristön houkuttelevuuden parantaminen

Elinkeinoelämän edellytysten ja elinvoiman vahvistaminen

- » **Aktiivinen yrityshankinta** sekä **investointimyönteinen ilmapiiri** ja ennakoiva kaavoitus
- » **Sujuvat sijoittumispalvelut**, joissa huomioidaan yritysten lisäksi asuminen, palvelut ja puolisoiden työmahdollisuudet
- » **Sujuvat lupa-, kaavoitus- ja asiointiprosessit** sekä kaupungin hyvä tavoitettavuus
- » **Palvelut ja tuki** yritysten kasvuun ja kehitykseen sekä **säännöllinen vuoropuhelu** yritysten kanssa
- » **Monipuolisen elinkeinorakenteen kehittäminen**, matkailun mahdollisuudet ja rajallisuudet tunnistaen
- » **Yritysvaikutusten (elinvoimavaikutusten)** huomioiminen päätöksenteossa ja hankinnoissa
- » **Kansainvälisten osaajien integrointi**, koulutus-, työllisyys- ja kotoutumispalvelujen sekä

International House Mikkelin kautta

- » **Englanninkieliset ja kaksikieliset varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut** sekä monikielinen viestintä
- » **Osaajapolkujen ja koulutusyhteistyön vahvistaminen** (ammatillinen koulutus, AMK, kansainväliset osaajat)
- » **Vapaa-ajan asumisen ja asumisen käyttötarkoitusten joustavoittaminen**
- » **Tapahtumien, kulttuurin ja vapaa-ajan hyödyntäminen elinvoiman ja tunnettuuden vahvistamisessa**, myös kaupungin markkinoinnin kautta
- » **Ympärivuotisen tapahtumatarjonnan kehittäminen** sekä Saimaa-brändiä laajempi profilointi

Asukkaiden hyvinvoinnin ja arjen sujuvuuden vahvistaminen

- » **Laadukkaat peruspalvelut**, erityisesti varhaiskasvatus, perusopetus ja toisen asteen koulutus
- » **Palveluverkon ja kouluverkon sopeuttaminen** tulevaan väestökehitykseen
- » **Kuntalaisten, perheiden ja eri toimijoiden osallistaminen** hyvinvointityöhön
- » **Eri väestöryhmien tasapuolinen huomioiminen**, eri ikäiset, taustat ja alueet
- » **Sukupolvien kohtaamisen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen**, kaupungin koon hyödyntäminen
- » **Turvallisuuden, yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistäminen**, puuttuminen rasismiin, häirintään ja kiusaamiseen
- » **Maahanmuuton ja kotoutumisen vahvistaminen koko kaupungin tehtävänä**, riittävät resurssit, kielituki ja tukiopetus
- » **Yhteistyö hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakuntien kanssa**
- » **Arjen sujuvuuden vahvuuksien ylläpitäminen**, kuten toimivat sote-palvelut, kirjastot ja joukkoliikenne
- » **Teknologian ja tekoälyn hyödyntäminen** palveluiden ja hyvinvoinnin kehittämisessä
- » **Liikkumisen ja liikunnan edistäminen**, liikuntapaikat, latuverkosto, pyörätiet ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet
- » **Liikkumattomuuden vähentäminen** pitkäjänteisillä ja ennakoivilla toimilla

Yhteistyö keskeisten kumppaneiden kanssa

- » **Säännölliset vuoropuhelun foorumit:** Tarvitaan säännöllisiä ja pysyviä vuoropuhelun foorumeita, jotta kuntalaisia, opiskelijoita ja muita ryhmiä voidaan kuulla jatkuvasti eikä vain yksittäisissä prosesseissa.
- » **Strategisten tavoitteiden kytkeminen kumppaneihin:** Kaupungin strategiset painopisteet voivat toteutua paremmin, jos järjestöt, seurat ja muut toimijat otetaan mukaan toteuttamaan strategiaa.
- » **Avustusten yhteys strategiaan:** Avustusten ja tukien saamisen edellytyksenä tulisi käyttää strategian mukaisuutta.
- » **Tilannekuvan jakaminen:** Yhteisen tilannekuvan jakaminen on tärkeää, jotta kaikki toimijat voivat suunnitella toimintaansa pitkäjänteisesti saman tiedon pohjalta.
- » **Oppilaitos- ja koulutusyhteistyö:** Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyötä tulisi vahvistaa kaikilla palvelualueilla, erityisesti harjoittelu- ja työpaikkojen löytämisessä, myös maahanmuuttajataustaisille.
- » **Valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö:** Yhteistyötä tulisi tehdä myös valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla mm. nuorten maailmankuvan, kansainvälisyyden ja osallisuuden vahvistamiseksi.
- » **Tilojen saatavuus ja käyttö:** Tilojen puute ja korkea hintataso ovat konkreettisia esteitä monelle toiminnalle. Tarvitaan edullisia tiloja sekä lyhyt- että pitkäaikaiseen toimintaan. Tilapalveluissa on palautteen mukaan eniten kehitettävää yhteistyömyönteisyydessä.
- » **Asenteet ja toimintakulttuuri:** Yhteistyön esteiksi tunnistetaan asenteet ja totutut toimintatavat, vaikka kaupungin organisaatiossa nähdään myös paljon myönteistä kehitystä.
- » **Viestintä ja tiedon avoimuus:** Kaupungin viestintäkanavien aktiivisempi käyttö ja mahdollisuuksista kertominen on tärkeää, jotta toimijat tietävät yhteistyömahdollisuuksista, avustuksista yms. Lisäksi ehdotuksena on, että kaupunki markkinoisi myös muiden toimijoiden järjestämiä tapahtumia.
- » **Osallistava ja läpinäkyvä päätöksenteko:** Päätöksenteon tulee olla avointa ja osallistavaa, mikä lisää luottamusta ja sitoutumista.
- » **Yhteistyö arjen tasolla:** Yhteistyön nähdään toimivan parhaiten, kun se perustuu konkreettisiin tekoihin, aktiiviseen vuorovaikutukseen ja siihen, että kaupunki on mukana kumppanina, ei vain rahoittajana.

Esimerkkejä muualta strategisista ratkaisuksista ja kehittämistavoista

- » **Strategian toimeenpanon selkeä organisointi:** Strategian valmistuttua "keihäänkärjille" nimetään vastuuhenkilöt kaupunkiorganisaatiosta. Kaupunginjohtaja kokoaa 3–4 kertaa vuodessa yhteisen tilannekatsauksen, jossa käydään läpi eteneminen, resursointi ja etenemisen esteet. Keihäänkärjistä ylläpidetään koontitaulukkoa, jonka pohjalta raportoidaan säännöllisesti hallitukselle.
- » **Strategian rakenteen yksinkertaistaminen:** Strategia rajataan niin selkeäksi, että sitä voidaan aidosti johtaa ja seurata, toisin kuin laajaa ja monimuotoista kokonaisuutta.
- » **Onnistuneiden paikallisten muutosten ja hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja levittäminen:** Strategiatyön yhteydessä kartoitetaan viimeaikaisia onnistuneita muutoksia, joilla on ollut positiivisia vaikutuksia. Jaetaan tietoa hyvistä käytännöistä ja pyritään saamaan ne käyttöön laajemmin.
- » **Yhteiskäyttöisten resurssien hankinta:** Kaupunki hankkii yhteiskäyttöisiä resursseja (esim. siirrettävä esiintymislava), joita muut toimijat voivat lainata maksutta, jolloin rahoitusta voidaan kohdentaa suoraan toimintaan.
- » **Asukkaiden omaehtoisen toiminnan tukeminen kevyillä rahoitusmalleilla:** Hyödynnetään malleja, kuten käänteinen kilpailutus ("mitä tekisit 1 000 / 5 000 / 10 000 eurolla"), joilla lisätään asukkaiden ja yhteisöjen omaa tekemistä ja aloitteellisuutta.
- » **Yhteisölliset asumisen mallit (Tanska):** Hyödynnetään yhteisöllisen ja ikäpolvet yhdistävän asumisen ratkaisuja osana hyvinvoinnin ja arjen kehittämistä.
- » **Teknologian ja automaation hyödyntäminen (Japani):** Hyödynnetään robotiikkaa, automaatiota ja etäratkaisuja esimerkiksi ikääntyneiden kotona asumisen tukemisessa, esimerkiksi monitorointimallit ja etäjumppa.
- » **Ulkopuolisen näkökulman aktiivinen hyödyntäminen:** Kysytään systemaattisesti kaupungin ulkopuolisilta, miksi Mikkeliin muutettaisiin ja mitä tulisi kehittää. Haetaan aktiivisesti uusia ideoita oman toimintaympäristön ulkopuolelta.
- » **Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen:** Tiivistetään yhteistyötä maakunnan sisällä. Kehitetään ratkaisuja, jotka palvelevat useampaa toimijaa sekä kannustetaan yksittäisiä toimijoita tarjoamaan kehittämäänsä ratkaisujaan muiden käyttöön.
- » **Aktiivinen kehitysyritys mallina:** Hyödynnetään aktiivista kehitysyritystä, joka tekee kehittämistyötä näkyvästi ja tuo kaupungin tekemistä esiin myös kaupungin ulkopuolella.

Tärkeimmät viestit ja ehdotukset strategiatyöhön

- » **Selkeä ja priorisoitu strategia:** Strategian tulee olla riittävän lyhyt ja fokuoitu, jotta se aidosti ohjaa toimintaa eikä jää yleisluontoiseksi.
- » **Strategian kytkentä talouteen:** Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet tulee kytkeä selkeästi talouteen, resursseihin ja vaikutuksiin.
- » **Strategian ohjaavuus ja mittarit:** Strategian tulee aidosti ohjata toimintaa. Mittareiden tulee olla selkeät ja seurannan säännöllistä.
- » **Henkilöstön ja toimialojen osallistaminen:** Strategiaa tulisi rakentaa yhdessä henkilöstön kanssa, jotta strategiaan sitouduttaisiin ja jokainen löytäisi strategiasta yhteyden omaan työhönsä.
- » **Poliittisten valintojen näkyväksi tekeminen:** Päättäjien vastuulla on valintojen tekeminen. Valinnat tulee perustella avoimesti ja selkeästi.
- » **Tulevaisuusajattelu ja ennakointi:** Osana strategiatyötä tulisi tunnistaa keskeisiä muutoksia ja miten varautua niihin.
- » **Käynnissä olevien strategisten ohjelmien huomioiminen:** Olemassa olevat ohjelmat ja sitoumukset (esim. lapsiystävällinen kunta) tulisi ottaa huomioon strategiassa.
- » **Elinvoima ja työpaikat strategian ytimessä:** Talous, elinvoima, yritykset ja työpaikat tulee olla strategian keskeisenä perustana.
- » **Kulttuurin, tapahtumien ja liikkumisen rooli:** Kulttuuri, tapahtumat sekä liikunnan ja urheilun olosuhteet pitäisi tuoda näkyväksi osaksi elinvoimaa ja vetovoimaa.
- » **Yhteinen strateginen iskulause:** Strategialle toivotaan napakkaa ja kokoavaa iskulausetta, johon eri toimijat voivat sitoutua.

Muut huomiot strategiatyöhön

- » **Vision ja poliittisen ohjauksen rooli:** Vision nähdään rakentuvan strategiatyön aikana esiin nousevista teemoista ja poliittisesta tahtotilasta, ja valtuuston kanssa käytävää keskustelua priorisoinneista ja valinnoista pidetään keskeisenä.
- » **Muutoksen tarve ja tyytyväisyyden kaksijakoisuus:** Yleinen tyytyväisyys nähdään sekä vahvuutena että muutosta hidastavana tekijänä, vaikka uudet avaukset ja nuoret tuovatkin kehitykseen liikettä.
- » **Koulutuspolku ja yhdenvertaisuus:** Koulutuspolun kehittämistä pidetään merkittävänä kokonaisuutena. Lisäksi korostetaan tarvetta ehkäistä eriarvoistumista ja kahden kerroksen väen syntymistä.
- » **Strategian ja ohjelmien suhde:** Hyvinvointiin ja elinvoimaan liittyvien ohjelmien suhde varsinaiseen strategiaan koetaan osin epäselväksi.
- » **Talous, veroprosentti ja pitkäjänteisyys:** Talouden vakauden ja ennakoitavuuden nähdään olevan tärkeämpiä kuin nopeat ratkaisut (esim. veroprosentin alentaminen). Talouden tasapainottamisessa korostetaan maltillista ja pitkäjänteistä otetta.
- » **Kehitysalustojen arviointi:** Strategisten kehitysalustojen määrää, roolia ja elinvoimapotentiaalia tulisi arvioida ja priorisoida.
- » **Strategian tiiviys ja selkeys:** Strategialta toivotaan lyhyttä, napakkaa ja selkeästi johdettavaa kokonaisuutta.

Keskeiset nostot haastattelusta

- » **Väestön väheneminen ja ikääntyminen on keskeisin läpileikkaava haaste.** Haaste kytkeytyy suoraan työpaikkoihin, osaavan työvoiman saatavuuteen, palveluverkon kestävyteen ja kaupungin talouteen.
- » **Arjen toimivuus ja peruspalvelut ovat Mikkelin vahvin perusta.** Hyvinvointi, pitovoima ja elinvoima rakentuvat ennen kaikkea sujuvasta arjesta, laadukkaista peruspalveluista ja turvallisesta elinympäristöstä.
- » **Elinvoima kytkeytyy laajasti asumiseen, hyvinvointiin ja vapaa-aikaan, ei vain yrityspalveluihin.** Työpaikat ovat ratkaisevia, mutta muuttopäätöksiin vaikuttavat yhtä lailla palvelut, asuminen, yhteisö ja arjen helppous.
- » **Strategialta odotetaan selkeyttä, priorisointia ja ohjaavuutta.** Strategian tulee olla tiivis, mitattava ja talouteen kytkeytyvä sekä aidosti ohjata päätöksentekoa ja tekemistä.
- » **Toimeenpano ja jalkauttaminen ovat strategian kriittisin vaihe.** Vastuut, seuranta ja henkilöstön osallistaminen ratkaisevat, lähteekö strategia elämään vai jääkö se paperiksi.
- » **Yhteistyö ja osallisuus nähdään elinvoiman ja hyvinvoinnin edellytyksinä.** Kaupungin roolia mahdollistajana, kuuntelijana ja kumppanina korostetaan suhteessa asukkaisiin, järjestöihin, oppilaitoksiin ja yrityksiin.
- » **Kulttuurilla, tapahtumilla ja liikunnalla on strategista merkitystä.** Ne tukevat elinvoimaa, hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja kaupungin profiilia, ja niiden roolia toivotaan näkyvämmäksi strategiassa.
- » **Kansainvälisyys ja kotoutuminen koskettavat koko kaupunkia.** Kansainvälisten osaajien ja asukkaiden integroituminen nähdään koko yhteisön tehtävänä, ei yksittäisten palveluiden vastuuna.
- » **Taloudessa korostetaan vakautta ja pitkäjänteisyyttä.** Nopeat ratkaisut eivät ole toivottuja, vaan painopiste on ennakoitavuudessa, vaikuttavuudessa ja kestävässä valinnoissa.

2. Kyselyjen materiaali

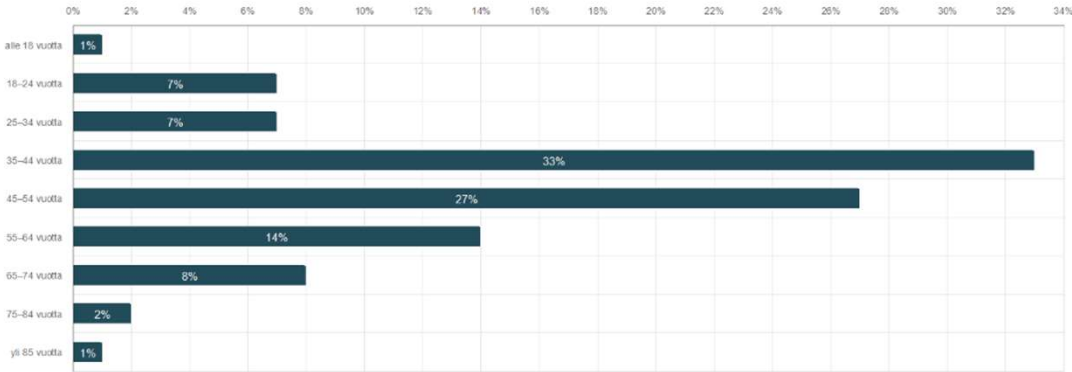
Kyselyn toteutus

- » Osana strategian valmistelua toteutettiin kaikille avoin sähköinen kysely. Kyselyn kysymykset laadittiin Mikkelin kaupungin ja MDI:n yhteistyönä. Kyselyn toteutuksesta ja jakelusta vastasi Mikkelin kaupunki. Kyselyn vastausten analysoinnin ja raportoinnin toteutti MDI. Avokysymyksiin tulleiden vastausten analysoinnissa hyödynnettiin ChatGPT4.0:a.
- » Kyselyyn tuli yhteensä 106 vastausta. Suurin osa vastaajista oli 35-54-vuotiaita.
- » Vastaajista enemmistö oli työelämässä olevia tai lapsiperheiden vanhempia.

Taustatiedot

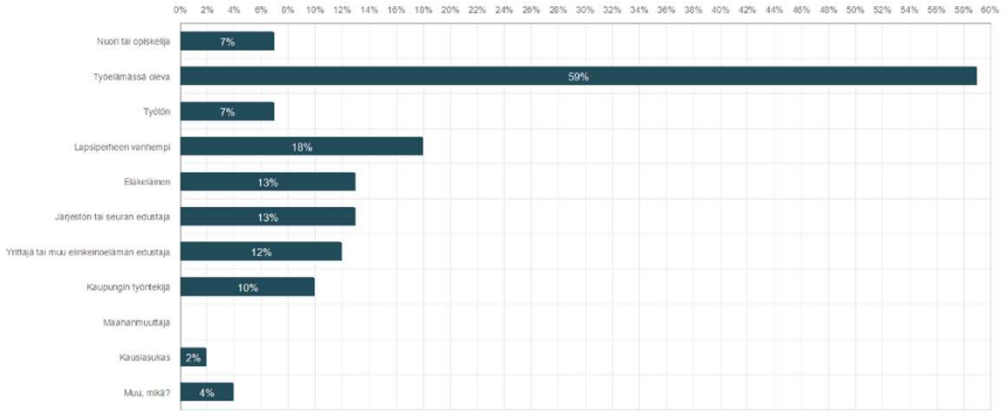
Ikä

Vastaajien määrä: 104

Valitse roolisi vastaajana

Vastaajien määrä: 105, valittujen vastausten lukumäärä: 153

Mitkä ovat Mikkelin tärkeimmät vahvuudet? (n 95)

- » **Luonto ja Saimaa:** järvet, metsät, puhdas vesi, helposti saavutettava luonto myös keskustassa.
- » **Kompakti ja ihmisen kokoinen kaupunki:** lyhyet etäisyydet, arjen helppous, vähäinen ruuhka.
- » **Palvelujen saavutettavuus:** peruspalvelut, koulut, kirjastot, liikuntapaikat lähellä.
- » **Turvallisuus ja rauhallisuus:** koetaan hyväksi erityisesti lapsiperheiden ja ikääntyvien näkökulmasta.
- » **Kulttuuri ja tapahtumat:** tori, teatteri, orkesteri, festivaalit, yksittäiset tapahtumat (esim. Jukola).
- » **Sijainti ja hyvät liikenneyhteydet:** VT5, rautatieyhteydet, kohtuullinen etäisyys Helsinkiin.
- » **Korkeakoulut (Xamk) ja koulutuspalvelut.**
- » **Yhteisöllisyys ja “lupsakkuus”,** ystävälliset ihmiset (vaikkakin myös kriittisiä huomioita ilmapiiristä).

Mikä on mielestäsi Mikkelin suurin haaste tulevaisuudessa? (n 100)

Haaste: Väestön väheneminen ja ikääntyminen, nuorten poismuutto ja heikko kiinnittyminen

Ratkaisuehdotukset:

- » pitovoiman ja arjen sujuvuuden vahvistaminen
- » Mikkelin houkuttelevuus eri elämäntilanteissa oleville
- » palveluiden ja elinympäristön kehittäminen ikääntyvä väestö huomioiden
- » nuorten ja opiskelijoiden parempi kiinnittyminen kaupunkiin
- » maahanmuuton lisääminen ja kotoutumisen vahvistaminen
- » etätyömahdollisuuksien ja monipaikkaisuuden lisääminen/hyödyntäminen

Haaste: Työpaikkojen ja yritysten vähyys, heikko työllisyys ja elinvoima

Ratkaisuehdotukset:

- » työllistävien yritysten houkuttelu ja olemassa olevien yritysten kasvun tukeminen

- » teollisten työpaikkojen lisääminen
- » yrittäjyyden ja pienyrittäjyyden tukeminen
- » sujuvampi kaavoitus, lupaprosessit ja rakennusvalvonta
- » koulutuksen ja työelämän yhteistyön vahvistaminen (työllistyminen, opiskelijoiden kiinnittyminen)
- » korkeakoulun ja tutkimusosaamisen hyödyntäminen kehittämisessä

Haaste: Korkea verotus ja asumisen/arkielämän korkea kustannustaso

Ratkaisuehdotukset:

- » kunnallisveron laskeminen / verotuksen kilpailukykyisyyden vahvistaminen
- » asumisen kustannusten alentaminen (vuokrat, asumisen hintataso, vesi- ja jätevesimaksut, sähkönsiirron kustannukset)
- » kulujen hillintä ja ydintoimintoihin keskittyminen

Mikä on mielestäsi Mikkelin suurin haaste tulevaisuudessa? (n 100)

Haaste: Palvelujen heikkeneminen ja palvelujen supistaminen, erityisesti reuna-alueilla

Ratkaisuehdotukset:

- » peruspalvelujen turvaaminen (päiväkodit, koulut, opiskelupaikat)
- » palvelujen vahvistaminen ja ylläpitäminen myös laitamilla ja maaseutualueilla
- » liikkuvat palveluratkaisut (esim. kiertävä neuvola-/hoitoauto)

Haaste: Liikenneyhteydet ja saavutettavuus

Ratkaisuehdotukset:

- » junayhteyksien kehittäminen
- » poikittaisliikenteen parantaminen (esim. Jyväskylän suuntaan)
- » raideyhteyden kehittäminen Mikkelin ja Lahden välillä
- » tietoverkkojen toimivuuden hyödyntäminen etätöön edellytyksenä

Haaste: Keskustan ja kaupunkiympäristön vetovoima, kaupunkikuva ja tapahtumien näkyvyys

Ratkaisuehdotukset:

- » rohkea keskusta-alueen vahvistaminen "moottorina"
- » satama-alueen kehittäminen ja uudistaminen
- » tapahtumien ja palvelujen kehittäminen niin, että ne vetävät myös Mikkelin ulkopuolelta
- » kaupungin markkinoinnin vahvistaminen ja mielikuvan rakentaminen
- » kulttuurin ja nuorille suunnatun tarjonnan monipuolistaminen

Haaste: Ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen (yksittäisiä nostoja)

Ratkaisuehdotukset:

- » ilmasto-ohjelman tavoitteiden kunnianhimoinen toteuttaminen
- » katujen ylläpidon vahvistaminen ja tiedotus sopeutumisesta (liukkaus, pimeys, kuumuus)

Millä keinoilla haaste voidaan ratkaista?

» **Lapsiperheiden ja nuorten houkuttelu**

- Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus
- Turvalliset, viihtyisät koulut ja harrastusmahdollisuudet

» **Nuorten ja opiskelijoiden sitouttaminen**

- Koulutuspolut, työelämäyhteydet, harjoittelupaikat
- Opiskelijoiden integrointi kaupunkiin

» **Työpaikat ja elinkeinoelämä**

- Yritysmönteinen ilmapiiri, sujuvat lupa- ja kaavoitusprosessit
- PK-yritysten tukeminen, ei vain suurhankkeita

» **Asumisen kustannusten hillintä**

- Vuokrat, verot, maksut kilpailukykyisemmiksi

» **Etätyön ja monipaikkaisuuden hyödyntäminen**

- Profiili etätyökaupunkina

» **Kulttuuri, tapahtumat ja kaupunkikuva**

- Ympärivuotinen tapahtumatarjonta
- Rohkeampi brändäys

» **Yhteisöllisyys ja osallisuus**

- Asukkaiden, nuorten ja järjestöjen mukaan ottaminen

Mikä on tärkein konkreettinen toimenpide-ehdotus tai viesti strategiatyöhön?

- » Strategian toivotaan olevan selkeä, lyhyt ja oikeasti ohjaava, ei kokoava toivelista. Toistuu vaatimus siitä, että strategian tulee tehdä aidosti valintoja ja uskaltaa jättää asioita pois.
- » Strategiaa toivotaan talouteen kytketyksi, niin että nähdään, mitä valinnat maksavat ja mihin niillä pyritään.
- » Hyvin vahva viesti: lapsista, nuorista ja koulutuksesta ei saa säästää.
- » Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen roolia pidetään keskeisenä kaupungin tulevaisuudelle.
- » Nuorten pitovoimaa pidetään strategisena kysymyksenä, ei vain hyvinvointiasiana.
- » Strategian ytimeen toivotaan työpaikat ja yksityisen sektorin elinvoima. Kaupungin roolia nähdään enemmän mahdollistajana ja sujuvoittajana kuin hanketoimijana.
- » Yritysmäinen ilmapiiri ja ennakoitava päätöksenteko korostuvat.
- » Kulttuurin, tapahtumien ja liikunnan roolia pidetään liian vähäisenä suhteessa niiden vaikutuksiin. Ne nähdään osana hyvinvointia, vetovoimaa ja kaupungin identiteettiä.
- » Nuorisokulttuuri ja omaehtoinen toiminta mainitaan useasti.
- » Päätöksenteolta toivotaan avoimuutta, pitkäjänteisyyttä ja vähemmän poukkoilua.
- » Toistuu kritiikki "näennäisosallistamisesta" – asukkaiden toivotaan olevan mukana oikeasti, ei vain muodollisesti.
- » Viestintää pidetään osana strategiaa, ei erillisenä asiana

Jos kaupungin taloudelliset resurssit vähenevät, mihin resursseja tulisi ensisijaisesti kohdentaa?

- » Lapset ja nuoret: Varhaiskasvatus, koulut, nuorisotyö, harrastukset
- » Ennaltaehkäisevä hyvinvointityö: Liikunta, kulttuuri, yhteisöllisyys
- » Koulutus ja sivistys
- » Työpaikkoja luova elinvoimatyö
- » Peruspalvelut ja lakisääteiset tehtävät
- » Monissa vastauksissa korostuu ajatus: *Säästetään mieluummin seinistä ja hallinnosta kuin ihmisistä.*

Viimeaikainen onnistunut muutos tai uudistus Mikkelissä

- » Liikunta- ja ulkoilupalvelut
 - Ensilumenlatu Kalevankankaalla
 - Lähiliikuntapaikat, ulkoilureitit
- » Kouluratkaisut
 - Saimaanportin koulu
 - Koulunuorisotyöntekijät
- » Tapahtumat ja kulttuuri
 - Jukola, Museoiden yö, toritapahtumat
 - Muisti-keskus
- » Osallistuva budjetointi
- » International House & NATO-yhteydet
- » Kaupunginjohtajan vaihdos ja näkyvämpi johtaminen
- » Ilotulitusten korvaaminen valotaiteella
- » Moni vastaaja koki, että onnistumisia on, mutta niistä ei viestitä riittävästi.

3. Konsernipäivän 16.12 materiaali

Konsernipäivään osallistuneet tahot

- » Ennakkotehtävään ja konsernipäivään osallistui seuraavien kaupungin tytäryhtiöiden toimitusjohtajat sekä hallituksen puheenjohtajat:
- Miksei Oy
 - Mikalo Oy
 - Naistinki Oy
 - ESE Oy
 - Etelä-Savon koulutus Oy
 - Metsäsairila Oy
 - Mikkelin Ravirata Oy

SWOT-analyysi Mikkelistä

Vahvuudet

- Korkeakoulut ja vahva TKI- ja osaamisympäristö (Xamk, yliopistokeskus)
- Kehittyvät elinkeinot: vihreä siirtymä, datakeskusinvestoinnit ja paraneva yrityskulttuuri
- Kansainvälisyyden vahvistuminen maahanmuuton, Nato-alaesikunnan ja kv-opiskelijoiden myötä
- Kohtuuhintainen asuminen, monipaikkaisuuden kasvu ja keskustan kehitys
- Vahva vapaa-ajan asumisen keskittymä ja vilkas mökkien käyttö
- Luonnon ja Saimaan vetovoima asumisessa ja matkailussa

Heikkoudet

- Väestökehitys ja huoltosuhde: väestön väheneminen, ikärakenteen vinoutuminen ja lasten määrän lasku
- Väestön hyvinvoinnin haasteet: korkea syrjäytymisriski, noussut sairastavuus ja toimeentulotuen tarve
- Korkeakoulujen pitovoima: opiskelijat eivät kiinnity Mikkeliin
- Työllisyyskehityksen haasteet: nouseva työttömyys ja heikko työllisyysaste
- Yritysdynamiikan heikkous: työpaikkojen väheneminen, aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten heikko suhde ja mikroyritysvaltainen rakenne

Mahdollisuudet

- Vapaa-ajan asumisen kasvu ja monipaikkaisuuden vahvistuminen.
- Vihreä siirtymä, datakeskukset ja puolustusteollisuuden kasvu.
- Korkeakouluyhteistyön syventäminen ja TKI-ekosysteemin kasvu.
- Satamalahden ja veturitallien kehittäminen matkailun käyttöön.
- Kansainvälisyyden hyödyntäminen osaamisessa ja verkostoissa.
- Luonto-, kulttuuri- ja pyörämatkailun kasvu Saimaan ympärillä.

Uhat

- Väestökehityksen kiihtyvä heikkeneminen ja huoltosuhteen rapautuminen
- Suurten työnantajien rakennemuutokset ja työpaikkojen väheneminen
- Lasten ja nuorten pahoinvoinnin syveneminen
- Osaajapula, opiskelijoiden ja kv-työvoiman poistuminen alueelta

Konserniyhtiöiden kommentit SWOTtiin

- **Saavutettavuus jakaa kahtia:** toisaalta nähdään mahdollisuutena (eri kulkumuodot), mutta toisaalta koetaan **selvästi heikentyneeksi** erityisesti raideliikenteen ja linja-autoyhteyksien osalta pk-seudulle ja länteen.
- **Asuminen:** “kohtuuhintainen asuminen” kyseenalaistettiin (ainakin suhteessa vertailukohtaan). Kysymys on ostamisen edullisuudesta verrattuna isompiin kaupunkeihin, mutta elinkustannukset ovat verrokkeja kalliimpia. Lyhyet matkat ja asumisen vaihtoehdot eri puolilla Mikkeliä nähtiin mahdollisuutena.
- **Osaaminen/koulutus: yliopiston puute** nostettiin heikkoudeksi, mutta samalla AMK:n **työelämälähtöinen soveltava TKI** nähtiin keinona paikata tätä (ja sitä tulisi vahvistaa). Lisäksi **ammattillinen koulutus** haluttiin vahvuuksiin.
- **Luontopohjainen potentiaali: “metsä–ruoka–vesi”** nähtiin mahdollisuutena.
- **Demografia mahdollisuutena: “silver economy”** eli ikääntyvien korkean toimintakyvyn hyödyntäminen mahdollisuutena.
- **Rahoitus ja vapaa-ajan asuminen riskeinä:** EU-rahoituksen mahdolliset muutokset (mm. “yhden korin malli”, kansallinen päätöksenteko) uhkana. Vapaa-ajan asumisen omistuksen muutos/sukupolvenvaihdos ja uudet käyttäjätarpeet uhkana.

Päivitysehdotukset kommenttien perusteella SWOTtiin

Vahvuudet

- Lisää: **Ammattillinen koulutus** (vahvuutena).
- Täsmennä/korvaa: “Kohtuuhintainen asuminen” → muotoon **“asumisen kustannustaso kilpailukykyinen suhteessa suuriin kaupunkeihin / pääkaupunkiseutuun”** (tai tee siitä varauksellinen).

Heikkoudet

- Lisää: **Yliopiston puute** (osaamis- ja TKI-ympäristön aukko).
- Lisää tai tarkenna: **Saavutettavuuden heikentyminen** (raideliikenne, bussiyhteydet pk-seudulle ja länteen).

Mahdollisuudet

- Lisää: **Lyhyet etäisyydet ja arjen sujuvuus** (kaupunkirakenne/saavutettavuus kaupungin sisällä).
- Lisää: **Metsä–ruoka–vesi -kokonaisuus** (luontopohjaiset elinkeinot/innovaatiot).
- Lisää: **Silver economy** (ikääntyvien hyvinvointi, palvelut, uudet markkinat).
- Lisää: **AMK:n soveltavan TKI:n vahvistaminen ja yritysysteistyö** (paikkaa yliopiston puutetta; voidaan kirjata myös vahvuutena, mutta mahdollisuutena se korostaa kasvupotentiaalia).

Uhat

- Lisää: **EU-/aluekehitysrahoituksen pelisääntöjen muutokset** ja rahoituksen mahdollinen keskittäminen/kansallistuminen.
- Lisää: **Vapaa-ajan asumisen omistajuuden murros** (sukupolvenvaihdokset, uudet käyttäjäryhmät ja tarpeet) – vaikutukset palveluihin, veropohjaan ja alueiden elinvoimaan.

Arvio nykystrategiasta

Miten nykyinen strategia on yhtiönne kannalta katsottuna toiminut?

(5) Todella hyvin, selkeästi vienyt yhtiön toimintaa ja/tai kehittämistä eteenpäin	3
(4) Ihan ok, strategiasta saanut tukea yhtiön toimintaan tai sen kehittämiseen	8
(3) Neutraali, ei juurikaan hyötyä mutta ei myöskään haittaa	3
(2) Pientä hankaluutta tuonut yhtiön toimintaan tai kehittämiseen	0
(1) Hyvin haitallisesti, tuonut vaikeuksia yhtiön toimintaan ja/tai kehittämiseen	0

Mikä on toiminut hyvin?

- » **Strategia selkeyttää konserniyhtiöiden roolia:** yhtiölle on asetettu selkeä, toimiva ja hyvin tiedostettu rooli. Tehtävät on kirjattu hyvin.
- » **Kaupungin strategia ohjaa yhtiöiden strategiatyötä:** linjaukset on hyödynnetty suoraan yhtiön oman strategian suunnittelussa ja ohjaus koetaan myönteisenä.
- » **Tavoitteellisuus ja mitattavuus ovat parantuneet:** strategia on auttanut asettamaan selkeitä, mitattavia tavoitteita ja yhtenäistänyt tavoitteita.
- » **Pitkäjänteinen yhteistyö on vahvistunut:** koulutuksen, työelämän ja alueen toimijoiden yhteistyö on kehittynyt.
- » **Sisällölliset painotukset koetaan kestäväenä suuntana:** ennakointi sekä työllisyyden ja yrittäjyyden edistäminen; opiskelijoiden alueelle kiinnittymisen tukeminen ja oppilaitos-yritysyhteistyö.
- » **Luottamus ja toiminnan uskottavuus:** korostuu luotto “yhtiön sanaan”.
- » Jotkut eivät arvioi vielä: muutaman kuukauden kokemuksella ei haluta ottaa kantaa.

Mitä pitäisi muuttaa?

- » **Strategia on liian yleisellä tasolla ja liian laaja yhtiöiden näkökulmasta:** painopisteet jäävät paikoin yleisiksi ja yhtymäkohdat yhtiöiden tehtäviin ovat vähäisiä.
- » **Selkeämpi priorisointi tarvitaan:** yhtiöiden toimintaa tukisivat parhaiten muutama iso, pitkälle kantava teema, ei pikkutarkat tavoitteet.
- » **Kaupunkistrategiaan “sovittaminen” kuormittaa:** välillä koetaan, että tavoitteita joudutaan “keksimään”, jotta ne istuvat kaupunkistrategiaan, vaikka yhtiön oma strategia on selkeä (tällä on yhteys edelliseen pointtiin)
- » **Omistajaohjauksen roolia tulee kirkastaa:** omistajastrategia (omistajan tahtotila) kaipaa selkeytystä ja yhtiökohtaisia tavoitteita; osakeyhtiöitä tulisi ohjata ensisijaisesti omistajastrategian kautta. Esiin nousi myös kysymys, onko hallituksen osaamistarpeiden laaja-alaisuus tarkoituksenmukaista.
- » **Talouden kytkentä ja seuranta puutteellisia:** strategisten tavoitteiden yhteys taloudellisiin tavoitteisiin sekä seurannan/mittareiden logiikka koetaan osin epäselväksi tai puuttuvaksi.
- » **Toimintaympäristö muuttuu nopeasti – reagointi koetaan hitaaksi:** päätöksenteko on jäykkää ja muutoksiin vastaaminen hidastempoista; tilannekuvaa ja tavoitteita toivotaan päivitettävän säännöllisesti (vuosittain).

Missä Mikkelin on onnistuttava?

- » **Vetovoima ja pitovoima nousuun:** lisää asukkaita ja muuttovoittoa (maan sisäinen ja kansainvälinen) – yhdistämällä kunnianhimoisesti koulutus, työpaikat, asuminen, turvallisuus ja vapaa-aika.
- » **Yksityisen sektorin vahvistaminen:** uusia yrityksiä ja paikallisten kasvua. Elinvoima ei voi nojata julkiseen sektoriin. Tavoitteena myös verotulojen kasvu.
- » **Investoinnit ja kasvu käyntiin:** lisää investointeja, rakentamista ja erityisesti uusia energiasäästöinvestointeja. Aktiivinen investoinnin-toiminta ja kilpailukykyiset olosuhteet.
- » **Koulutus- ja osaamiskeskittymäksi profiloituminen:** rohkea panostus uudenlaisiin koulutusratkaisuihin, yritysvoimoihin oppimisympäristöihin ja “koulutus-työ-elinvoima” -kokonaisuuteen, joka houkuttelee nuoria ja osaajia.
- » **Yritysyhteistyön toimintamalli arkeen:** ennakoiva yritysneuvonta, osaavan työvoiman saatavuus sekä sujuva viranomaisyhteistyö ja sijoittumispalvelut.
- » **Matkailu ja tapahtumat tuottaviksi elinkeinoiksi:** Saimaan alueen hyödyntäminen, matkailun tuotteistaminen ympärivuotiseksi ja näkyväksi yhteisöverotuloissa. Kalevankankaan tapahtumatuotannon kehittäminen yhtenä kokonaisuutena.
- » **Peruspalvelu- ja infrastruktuurikokonaisuudet hallintaan:** mm. jätehuollon kokonaisuus paremmin hallintaan sekä kohdentaa panoksia yhdessä valituille sektoreille.

Unelmien strategiakirjaus

- » **Vetovoimainen ja uudistuva Mikkeli.** Kaupunki tarjoaa yrityksille kasvun edellytykset, asukkaille sujuvan arjen ja investoinneille erinomaiset mahdollisuudet – elinvoiman ytimessä yksityiset työpaikat.
- » **Yritysten kasvu ja sijoittuminen kärkeen.** Yritysystävällinen toimintaympäristö sekä aktiivinen investoin -työ ja yhteistyö Miksei Oy:n kanssa uusien yritysten, investointien ja asukkaiden houkuttelemiseksi.
- » **Matkailu ja tapahtumat strategiseksi elinkeinoksi.** Matkailun ja tapahtumien systemaattinen kehittäminen osaksi elinvoiman “kärkihankkeita”.
- » **Koulutus tuottaa pysyvää elinvoimaa.** Vahvistuva lähikoulutuksen osaajaympäristö ja nuorten alueelle kiinnittyminen, joka synnyttää uutta yritystoimintaa.
- » **Oppimispoluista kilpailuetu.** Ketterät, työelämää vastaavat oppimispolut elämän eri vaiheisiin ja erilaisille oppijoille – tavoitetilana “Suomen/Euroopan mielenkiintoisimmat oppimispolut”.
- » **Kiertotalous ja jätehuolto kuntoon.** Palvelutason määrittäminen ja selkeä suunnitelma kunnallisen jätehuollon ja kiertotalouden kehittämiseksi tulevaisuudessa.
- » **Rohkeat strategiset kirjaukset.** Toive selkeistä, kunnianhimoisista ja yhteisesti omistetuista linjauksista (“rohkeita kirjauksia, porukalla mietitään”).

Konserniyhtiöiden yleiset kommentit konsernipäivästä

- » **Alueen yhteiset haasteet ja edunvalvonnan merkitys:** Mikkelillä nähdään pitkälti samat kehityshaasteet kuin muilla Etelä-Savon kunnilla, ja tuleva menestys riippuu osin siitä, miten **alueen edunvalvonta ja rahoitusratkaisut** onnistuvat (mm. tulevat rahoitusmallit, VOS-järjestelmän kehitys ja alue-erojen huomiointi).
- » **Saavutettavuus ja infra kriittiseksi:** keskeinen kysymys on, miten saadaan **infrahankkeita**, jotka parantavat saavutettavuutta ja tukevat kasvua.
- » **Monipaikkaisuuden kaksijakoisuus:** monipaikkaisuus nähdään voimavarana, mutta myös **kustannus- ja rahoitushaasteena** erityisesti hyvinvointi- ja pelastuspalveluissa; nykyiset rahoitusmallit eivät riittävästi huomioi kausiasutuksen ja liikkuvan väestön todellisia kustannusvaikutuksia.
- » **Matkailu, tapahtumat ja kulttuuri elinkeinona:** matkailu- ja tapahtumateeman rinnalle toivotaan selkeämmin näkökulmaa **kulttuurista elinkeinona**, jota kehitetään kohti aitoa liiketoimintaa eikä lähtökohtaisesti kaupungin rahoittamana toimintana.
- » **Toive strategiasta johtamisen työkaluna:** viestinä korostuu tarve **tiiville, konkreettiselle ”johtamisen tiekartalle”**, josta on helppo jatkaa käytäntöön.

4. Fokusryhmäkeskustelujen materiaali

Fokusryhmäkeskustelujen toteutus

- » Kaksituntisiin fokusryhmähaastatteluihin osallistui 6-12 hlö / seuraavissa teemoissa:
- Seniorit
 - Järjestöt ja seurat (erityisesti kulttuuri ja liikunta)
 - Lapsiperheet ja työikäiset
 - Elinkeinoelämä, yritykset ja järjestöt
 - Maahanmuuttajat
 - Nuoret

Vammaisneuvoston 14.1. kokouksen yhteydessä järjestettävän fokusryhmäkeskustelun aineisto ei ole tässä koonnissa mukana.

Ylpeyden aiheet ja haasteet - pääviestejä kaikista ryhmistä

- » **Arki koetaan monella tapaa toimivaksi:** lyhyet etäisyydet, luonto ja peruspalvelut ovat vahvoja arjen ankkureita. Kolmannella sektorilla korostuu myös vahva vapaaehtoistyön ja “talkoovoiman” kulttuuri.
- » **Ylpeyden aiheet** nousevat erityisesti tekemisen kulttuurista (omatoimisuus, aktiiviset yhdistykset) ja ympäristöstä (Saimaa/luonto) sekä joistain toimivista “solmuista” (esim. Tori, keskustan palvelut, Kalevankangas liikunnan ja tapahtumien kokonaisuutena).
- » **Haasteet** toistuvat ryhmien välillä:
 - saavutettavuus ja liikkuminen (arjen sisäinen liikkuminen)
 - palveluverkon ja koulutuspolun jatkuvuus (pitovoima),
 - tilat/olosuhteet harrastamiselle ja yhteisöllisyydelle,
 - työn ja tekijöiden saatavuus (yrityksissä) sekä osallisuuden ja tiedottamisen toimivuus (etenkin nuoret/maahanmuuttajat).

Toimintaympäristön muutokset - pääviestejä kaikista ryhmistä

- » **Demografia ja palvelurakenne:** ikääntyminen, oppilas-/lapsimäärien lasku ja “pelikentän kääntyminen” näkyvät huolena palveluiden tulevaisuudesta, mutta myös mahdollisuutena (aktiiviset ikäihmiset voimavarana).
- » **Työ ja osaaminen:** työn murros, osaajapula tietyillä aloilla ja koulutuksen/oppilaitosten rooli korostuvat (sekä yrityksissä että senioreilla/nuorilla).
- » **Yhteisöllisyys ja osallistuminen:** korostuu tarve matalan kynnyksen kohtaamisille, paremmalle viestinnälle ja “kaupunki alustana” -ajattelulle (toimijoiden kokoaminen yhteen)

Tulevaisuuden näkymät ja toiveet – pääviestejä kaikista ryhmistä

- » Yhteinen suunta piirtyy: **pitovoimainen ja vetovoimainen Mikkeli**, jossa arki toimii, on tekemistä, työtä ja opiskelua, ja jossa myös eri taustoista tulevien on helppo kiinnittyä. (koulutus + työ + elinvoima -kytkentä)
- » Senioripuolella korostuu ajatus **“ikäasumisen laatukaupungista”** ja ikäihmisten osaamisen hyödyntämisestä kehittämisessä, ei vain palveluiden kohteena olemisesta.
- » Kolmannella sektorilla korostetaan, että **olosuhteet ja yhteistyömallit** mahdollistavat kasvun ja laadun (ei “nippa nappa”, vaan pitkäjänteinen kehittämispolku)

Konkreettiset ideat ja ehdotukset strategiatyöhön – pääviestejä kaikista ryhmistä

- » **Olosuhteet ja tilat:** tarve toimiville, kohtuuhintaisille ja saavutettaville tiloille (harrastukset, yhdistykset, kohtaaminen), sekä olosuhteiden tasa-arvoiselle kehittämiselle.
- » **Kehittämisen pitkäjänteisyys ja priorisointi:** yhdistyksissä näkyy vahva “tekemisen meininki”, mutta myös rajat talkoo- ja vapaaehtoisresurssissa → kaupungin roolia toivotaan erityisesti mahdollistajana ja kehityspolkujen rakentajana.
- » **Koulutus–työ–elinvoima:** koulutuspolun ja työelämäyhteyden vahvistaminen (sekä nuorten pitovoima että yritysten työvoima/osaaminen).
- » **Viestintä ja osallistuminen:** tarve selkeämmälle tiedottamiselle (mitä on tarjolla, mihin voi osallistua, miten palveluihin pääsee) ja osallistumisen kanaville.

Muita huomioitavia asioita – pääviestejä kaikista ryhmistä

- » **Monipaikkaisuus** nousee sekä mahdollisuutena että hallinnollisena kitkana (esim. loma-asuntojen muuttaminen pysyviksi).
- » **Keskusta-pitäjät, alueellisen erilaisuuden ja rikkauden huomioiminen:** tarve varmistaa, että strategia tunnistaa arjen erot (liikkuminen, palvelut, yhteisöllisyys) ja antaa keinot vahvistaa kiinnittymistä eri puolilla Mikkeliä

Pääviestit senioreilta

- » **Keskeiset nostot:** monipaikkaisuus ja byrokratia (pysyvä asuminen), saavutettavuus ja tiestön kunto (syrjätiet/yksityistiet), opiskelijoiden ja perheiden merkitys myös ikääntyvien hyvinvoinnille (“sukupolvien kaupunki”).
- » **2030-toive:** “ikäasumisen laatukaupunki” strategiseksi kärjeksi + ikäihmisten osaaminen mukaan kehittämiseen (kutsutaan mukaan projekteihin, jalkautuminen, kasvot).
- » **Konkreettiset tarpeet:** järjestötilat/kohtaamispaikat ja parempi “palveluista kertominen”, sekä yhteistyön tiivistäminen hyvinvointialueen suuntaan.

Pääviestit järjestöiltä ja seuroilta

- » **Vahvuus:** vahva vapaaehtoistyö ja omatoiminen kehittäminen (“DYI”, talkoot) sekä hyvät etäisyydet ja Kalevankankaan kokonaisuus.
- » **Haaste:** olosuhteet eivät palvele kaikkia lajeja / kilpailuedellytyksiä; myös tasa-arvonäkökulmia (lajien ja sukupuolten välillä). Lisäksi harrastamisen ja koulun yhteensovittaminen kilpavaiheessa.
- » **Strategiaviestit:** tarvitaan kehittämisspolku (ei vain pienet korjaukset), ja kaupungin rooli “alustana”, joka kokoaa toimijat ja resurssit yhteen.

Pääviestit lapsiperheiltä

- » **Tilan ja kohtaamispaikkojen tarve:** keskustassa tarvitaan paikkoja, joissa lapsiperheet voivat kohdata ja viettää aikaa.
- » **Tyypilliset teemat:** arjen toimivuus ja turvallisuus vs. palveluverkon, harrastusmahdollisuuksien ja liikkumisen sujuvuus; tarve “perheiden pitovoimaa” vahvistaville valinnoille (palvelut, vapaa-aika, yhteisöllisyys).
- » **Konkreettiset toiveet:** parempi joukkoliikenne/arki-liikkuminen, selkeämmät perheiden palvelupolut, lisää matalan kynnyksen tekemistä ja parempi tiedottaminen.

Pääviestit yrityksiltä

- » **Keskeiset tarpeet:** osaavan työvoiman saatavuus, sujuvat prosessit ja ennakoitava kehittämisote;
- » Investointien ja yritysten kasvun edellytykset kytkeytyvät vahvasti koulutukseen ja saavutettavuuteen.
- » **Yhteistyö:** kaupunki–Miksei–yritykset -yhteistyön selkeys ja “kuka tekee mitä” -kokoaminen yhteen nousee konkreettisenä tarpeena.

Pääviestit maahanmuuttajilta

- » **Arjen vahvuudet:** rauhallisuus/turvallisuuden kokemus ja luonto, vastaanottavaisuus
- » **Haasteet:** kielimuuri, työllistymisen polut (harjoittelu/verkostot), tiedonsaanti ja yhteisöihin kiinnittyminen.
- » **Toiveet 2030:** helpompi pääsy työhön ja yhteisöihin, enemmän kohtaamisia ja näkyviä matalan kynnyksen tapahtumia + kieli/työelämäyhteys samassa paketissa.

Pääviestit nuorilta

- » **opiskelu-harjoittelu-työ-pitovoima -ketju**. Nyt ei ole näkymää työpaikoista, vaikka haluaisi jäädä kaupunkiin, niin ei ole mahdollisuutta jäädä
- » Harrastusten, tapahtumien ja **“kaupunkielämän” tarjonta** nuorille. Toivotaan ”opiskelijakaupunkimaisuutta”. Monet ovat muuttaneet pienemmiltä paikkakunnilta, Mikkelissä on ”aluksi kirkkaammat valot”, mutta sitten syntyy kaipuu vielä ”kirkkaampiin valoihin”
- » **Julkinen liikenne** kouluaikojen ulkopuolella
- » mielenterveyden tuki ja palveluiden saavutettavuus

5. Tulevaisuuspäivän 20.1. runko

- **Tervetuloa Mikkelin Tulevaisuuspäivään**
- **Aika:** ti 20.1.2026 klo 15–19
- **Paikka:** Konserttitalo Mikaeli, Sointukatu 1, 50100 Mikkeli
- **Kenelle:** kaikille avoin, poliittiselle päättäjille, virkahenkilöille, asukkaille, yrityksille, järjestöille, seuroille oppilaitoksille ja muille Mikkelin tulevaisuudesta kiinnostuneille.
- Mikkeli valmistelee uutta strategiaa vuoteen 2030 asti. Kutsumme sinut mukaan avoimeen keskusteluun siitä, miltä Mikkelin nykytilanne ja tulevaisuus näyttää, miten nykyinen strategia on toiminut ja mihin suuntaan kaupunkia strategiseesti kehitetään.
- Tilaisuudessa kuullaan aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n analyysi Mikkelin ja kaupunkien tilannekuvasta ja tulevaisuudesta pohjautuen joulu-tammikuussa kerättyyn materiaaliin. Pohjustuspuheenvuoron pitää ja tulevaisuuspäivän fasilitoi Janne Antikainen.
- Työstöosuuksissa tunnistetaan yhdessä keskeisiä trendejä ja signaaleja, arvioidaan nykyisen strategian toimivuutta sekä työstetään strategian teemoja osallistavasti. Eri toimijoiden ääniä tulee kuuluviin niin paneelikeskustelussa kuin kommenttipuheenvuoroissa.
- Strategisten linjausten lisäksi ideoimme konkreettisia tekoja ja toimintatapoja, joilla kaupunki on tulevaisuudessa entistäkin veto- ja pitovoimaisempi.
- Tilaisuudessa on kevyt kahvi- ja keksitarjoilu.

Liite 1. Nykytila-analyysi

Nykytila-analyysin sisältö

- » Kokonaiskuva kaupungin strategisen johtamisen kokonaisuudesta
- » SWOT-analyysi
- » Yhteenveto tausta-aineiston analyysista
- » Mikkelin väestöennuste
- » Mikkelin EVP-indeksi
- » Nostot Kuntakortista
- » Nostoja maahanmuuttotilastoista

Analyysissa hyödynnetyt aineistot

- » Mikkelin kaupungin strategia
- » Mikkelin valtuustoseminaarin koonti 31.10.2025
- » Mikkelin kasvuohjelma
- » Hyvän elämän ohjelma 2024
- » Mikkelin matkailun kasvuohjelma
- » Mikkelin tilanneanalyysi 13.10.2025
- » Tilannekuva 24.10.2025
- » Kunnanvaltuuston esittely: Talousarvio 2026
- » TA2026 ja talousnäkymät
- » Mikkeli painelaskelma 25.9.2025
- » Nettokustannusten vertailu – Mikkeli
- » MDI:n Kuntakortti
- » Mikkelin suppea EVP-analyysi 2025
- » Selvitys vapaa-ajan asumisesta Mikkelin seudulla (26.9.2025)
- » Mikkelin oppilasalueittainen väestöennuste
- » Hyvinvoinnin tilan laaja indikaattoripaketti 2023
- » Hyvinvointiraportti 2023

Kokonaiskuva kaupungin strategisen johtamisen kokonaisuudesta

SWOT-analyysi

Vahvuudet

- » **Korkeakoulut ja osaamisympäristö:** Xamk, yliopistokeskus ja muut alueen koulutuksenjärjestäjät muodostavat vahvan koulutus- ja TKI-perustan.
- » **Kehittyvät elinkeinot ja nousevat investointimahdollisuudet:** Yrityskulttuuri on parantumassa ja vihreän siirtymän panostukset sekä datakeskusinvestoinnit tuovat merkittävää tulevaisuuden potentiaalia. Työpaikkaomavaraisuus on säilynyt ja elinvoimaindeksi on kasvanut vuosien 2020-2024 aikana.
- » **Kansainvälisyyden vahvistuminen:** Kasvava maahanmuutto, Nato-alaesikunnan tuoma näkyvyys sekä kansainväliset opiskelijat luovat pohjan kansainvälistymiselle. Maahanmuuton kasvu tasaa muuten negatiivista väestönkehitystä.
- » **Laadukkaat asumisen ja vapaa-ajan puitteet:** Kohtuuhintainen asuminen, monipaikkaisuuden kasvu, kehittyvä Satamalahti sekä kulttuuri- ja liikuntapalvelut tukevat kaupungin pitovoimaa ja houkuttelevuutta.
- » **Vahva vapaa-ajan asumisen keskittymä:** Mikkeliissä ja seudulla oli vuonna 2024 yhteensä 28 647 vapaa-ajan asuntoa, Suomen toiseksi eniten. Mikkeliissä loma-asuntoja oli vuonna 2025 9 825, joiden määrä laski 2 %. Mökkien käyttö on vilkasta ja sen arvioidaan kasvavan lähivuosina.
- » **Luonnon ja Saimaan vetovoima:** Puhtaat vesistöt ja luontoarvot muodostavat vahvan identiteetin ja vetovoimatekijän sekä matkailulle että asumiselle.
- » **Toimivat palvelut:** Suurin osa asukkaista on tyytyväisiä kaupungin palveluihin, kuten kasvatus- ja opetuspalveluihin sekä kulttuuri-, kirjasto-, ja liikuntapalveluihin.

Heikkoudet

- » **Väestökehitys ja huoltosuhde:** asukasluku on laskenut johtuen negatiivisesta luonnollisesta väestönmuutoksesta ja muuttotappiosta. Lasten määrä on laskenut ja laskee entisestään. Mikkelin veto- ja pitovoimaindeksi on laskusuuntainen.
- » **Väestön hyvinvoinnin haasteet:** syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on kasvanut ja on koko maan tasoa korkeampaa. Sairastavuusindeksi on kääntynyt nousuun. Perustoimeentulon saajien osuus on noussut vuoden 2024 jälkeen. Liikkumattomuuden ja ylipainoisten osuuden lisääntyminen kaikissa ikäryhmissä on huolestuttava kehityssuunta.
- » **Pitovoima kv-opiskelijoista ja nuorista:** kansainväliset ja kotimaiset opiskelijat eivät kiinnity Mikkeliin. Nuorten poismuutto on haaste.
- » **Työllisyyskehityksen haasteet:** työttömien osuus työvoimasta on kasvanut viime vuosina ja työllisyysaste on koko maata heikompi.
- » **Yritysten toimintaympäristö:** työpaikkojen määrä on vähentynyt. Aloittaneiden yritysten määrä on vähentynyt, sen sijaan lopettaneiden yritysten määrä on kasvanut. Myös yritysten liikevaihdon kehitys on haastavaa. Suurin osa (82 %) yrityksistä on alle viiden henkilön yrityksiä.

Uhat

- » **Väestökehityksen kiihtyvä heikkeneminen:** syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen ja muuttotappio voivat johtaa palveluverkon lisäpaineisiin, talouden kiristymiseen ja työvoimapulaan.
- » **Työpaikkojen väheneminen:** Pelloksen kaltaisten suurten työnantajien rakennemuutokset ja heikko työpaikkakehitys voivat heikentää Mikkelin veto- ja pitovoimaa sekä talouden näkymiä.
- » **Kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien heikko kiinnittyminen:** jos valmistuneet opiskelijat ja kv-osaajat eivät jää Mikkeliin, osaajapula syvenee ja TKI-toiminnan kilpailukyky heikkenee.
- » **Nuorten pahoinvointi ja eriytyminen:** mielenterveyden ja päihdeongelmien kasvu sekä palveluiden kuormittuminen voivat heikentää pitovoimaa ja kasvattaa sosiaalisia kustannuksia.
- » **Talouden epävarmuus:** Mikkeli on onnistunut talouden suunnan kääntämisessä, mutta liikkumavara on edelleen niukahko ja tulevaisuuteen sisältyy epävarmuutta mm. valtionosuusjärjestelmän uudistamisen takia.

Mahdollisuudet

- » **Kansainvälisyyden hyödyntäminen:** maahanmuutto, kansainväliset opiskelijat ja Nato-alaesikunnan näkyvyys lisäävät monimuotoisuutta, osaamista ja verkostoja.
- » **Korkeakouluyhteistyön vahvistaminen:** Xamkin, yliopistokeskuksen ja LUTin osaaminen muodostaa ponnahduslaudan TKI-toiminnalle, työvoiman saatavuudelle ja innovaatioekosysteemille.
- » **Vihreä siirtymä ja datakeskusinvestoinnit:** uusiutuvan energian ratkaisut, puolustusteollisuus ja datakeskukset voivat muodostaa uuden kasvualustan investoinneille ja korkeatasoiselle osaamiselle.
- » **Vapaa-ajan asumisen kasvu ja monipaikkaisuus:** kasvava ympärivuotisen käytön kiinnostus ja mökkiläisten vahva ostovoima tarjoavat merkittävän väestö- ja elinvoimapotentialin.
- » **Satamalahden ja veturitallien kehittäminen:** keskustan kehittäminen voi vahvistaa Mikkelin asemaa laadukkaana asumis- ja matkailukaupunkina.
- » **Luonto-, kulttuuri- ja pyörämatkailu:** Saimaan vahva brändi, reitistöjen kehittäminen ja tapahtumien monipuolistuminen voivat kasvattaa Mikkelin matkailutuloa ja tunnettua.

SWOT-analyysi

Vahvuudet

- Korkeakoulut ja vahva TKI- ja osaamisympäristö (Xamk, yliopistokeskus)
- Kehittyvät elinkeinot: vihreä siirtymä, datakeskusinvestoinnit ja paraneva yrityskulttuuri
- Kansainvälisyyden vahvistuminen maahanmuuton, Nato-alaesikunnan ja kv-opiskelijoiden myötä
- Kohtuuhintainen asuminen, monipaikkaisuuden kasvu ja keskustan kehitys
- Vahva vapaa-ajan asumisen keskittymä ja vilkas mökkien käyttö
- Luonnon ja Saimaan vetovoima asumisessa ja matkailussa

Heikkoudet

- Väestökehitys ja huoltosuhde: väestön väheneminen, ikärakenteen vinoutuminen ja lasten määrän lasku
- Väestön hyvinvoinnin haasteet: korkea syrjäytymisriski, noussut sairastavuus ja toimeentulotuen tarve
- Korkeakoulujen pitovoima: opiskelijat eivät kiinnity Mikkeliin
- Työllisyyskehityksen haasteet: nouseva työttömyys ja heikko työllisyysaste
- Yritysdynamiikan heikkous: työpaikkojen väheneminen, aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten heikko suhde ja mikroyritysvaltainen rakenne

Mahdollisuudet

- Vapaa-ajan asumisen kasvu ja monipaikkaisuuden vahvistuminen.
- Vihreä siirtymä, datakeskukset ja puolustusteollisuuden kasvu.
- Korkeakouluyhteistyön syventäminen ja TKI-ekosysteemin kasvu.
- Satamalahden ja veturitallien kaupunginveturi- sekä matkailurooli.
- Kansainvälisyyden hyödyntäminen osaamisessa ja verkostoissa.
- Luonto-, kulttuuri- ja pyörämatkailun kasvu Saimaan ympärillä.

Uhat

- Väestökehityksen kiihtyvä heikkeneminen ja huoltosuhteen rapautuminen
- Suurten työnantajien rakennemuutokset ja työpaikkojen väheneminen
- Lasten ja nuorten pahoinvoinnin syveneminen
- Osaajapula, opiskelijoiden ja kv-työvoiman poistuminen alueelta

Keskeisimmät toimintaympäristön muutokset

1. Väestö rakenne ja ikääntyminen

- » Väestö vähenee ja ikärakenne vanhenee, mikä kasvattaa palvelu- ja talouspaineita.
- » Lapsimäärän lasku vaikuttaa valtionosuuksiin, kouluihin ja palveluverkkoon.
- » Tarve hallitulle, älykkäälle sopeutumiselle väestön vähenemiseen.

2. Hyvinvointi ja osallisuus

- » Lasten ja nuorten pahoinvointi, mielenterveyshaasteet ja eriytyminen kasvussa.
- » Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja kotona asumisen turvaaminen korostuu.

3. Koulutus, osaaminen ja oppimispolut

- » Perusopetuksen laatu ja koulutuspolun jatkuvuus ovat keskeisiä vetovoimatekijöitä
- » Korkeakoulujen (Xamk, LUT, yliopistokeskus) rooli kasvaa elinvoiman alustana.

- » Etäopiskelu heikentää opiskelijoiden kiinnittymistä paikkakuntaan.

4. Työllisyys, yritykset ja elinkeinot

- » Vihreä siirtymä, datakeskusinvestoinnit ja uusiutuva energia luovat uusia kasvualustoja
- » Työpaikkakehitys heikko ja suurten työnantajien roolit muuttuneet.
- » Aloittaneiden yritysten määrä laskussa, yritys rakenne pienyritysvaltainen.

5. Kaupungin talous

- » Talouden niukka liikkumavara korostaa investointien priorisointia ja kiinteistökannan tehokasta käyttöä.
- » Valtionosuustaso on alhainen ja verotulojen kasvu hidasta, mikä lisää talouden epävarmuutta ja paineita tasapainottamistoimille.

Keskeisimmät toimintaympäristön muutokset

6. Asuminen, mökkeily ja monipaikkaisuus

- » Vahva vapaa-ajan asumisen keskittymä.
- » Vapaa-ajan asuminen tukee entisten kuntakeskusten elinvoimaa.
- » Kohtuuhintainen asuminen kilpailuetuna.

7. Elinvoima, matkailu ja kaupunkikehitys

- » Satamalahden ja veturitallien kehittäminen strategisia kärkihankkeita.
- » Luonto-, pyörä- ja kulttuurimatkailu kasvavia mahdollisuuksia.
- » Keskustan vetovoima, kulttuuri-investoinnit ja tapahtumat keskeisiä elinvoiman ajureita.

8. Kokonaisturvallisuus ja varautuminen

- » Huoltovarmuus, kriittinen infrastruktuuri ja palvelujen jatkuvuus nousevat keskiöön.
- » Puhdas vesi ja vesihuolto strategisia kysymyksiä (Saimaan ja pohjavesien merkitys).

- » Nato-läsnäolo lisää turvallisuusroolia ja korostaa varautumisen tarvetta.

9. Kansainvälisyys ja maahanmuutto

- » Maahanmuuton merkitys väestökehityksen tasapainottajana kasvaa.
- » Kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien kiinnittyminen on edelleen heikkoa.
- » Nato-alaesikunta lisää näkyvyyttä ja uusia mahdollisuuksia, mutta edellyttää varautumista.
- » Kielitaidon ja kotoutumisen vahvistaminen läpi koulutusjärjestelmän.

Yhteenveto tausta- aineiston analyysista

Väestönkehityksen nykytilanne ja ennakoitu suunta

- » **Väestön väheneminen on pitkä trendi.** Väkiluku on supistunut voimakkaasti vuodesta 2015 lähtien. Supistuminen jatkuu 2020-luvulla, mutta hieman aiempaa hillitympänä.
- » **Syntyvyys on romahtanut.** Syntyneiden määrä vähentynyt lähes 30 prosentilla vuodesta 2010 . Vuonna 2022 syntyi enää noin 350 lasta.
- » **Luonnollinen väestönlisäys voimakkaasti negatiivinen.** Kuolleisuus on selvästi korkeampaa kuin syntyvyys.
- » **Muuttotappio maan sisäisessä muuttoliikkeessä.** Mikkeli kärsii merkittäviä muuttotappiota maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Muuttotappiota Mikkeli kärsii etenkin nuorten ryhmästä.
- » **Maahanmuutto on väestönkasvun ainoa positiivinen osatekijä.** Ulkomailta Mikkeli saa merkittävää muuttovoittoa, etenkin alle 35-vuotiaista ja lapsista. Mikkeli kuitenkin kärsii vieraskielisistä selkeää muuttotappiota muihin kuntiin.
- » **Lasten määrän voimakas vähentyminen vuoteen 2030 asti on jo varmaa.** Vuoteen 2030 mennessä **alakouluikäisten** määrän ennakoitaan vähentyvän **730 lapsella** (–23 %). Yläkouluikäisten määrän ennakoitaan laskevan voimakkaasti 2020-luvun lopulta ja on vuonna 2036 enää 73 % nykyisestä.
- » **Ennuste:** Väestö vähenee kaikissa skenaarioissa kuolleiden syntyneitä suuremman määrän takia. Vuoteen 2050 mennessä väestön ennakoitaan vähenevän noin 6 700 asukkaalla eli 12,9 prosentilla. Kasvu on mahdollista vain merkittävästi nykyistä suuremmalla muuttovoitolla.
- » **Johtopäätökset:**
 - Mikkelin väestökehitys heikkenee kaikissa skenaarioissa syntyvyyden romahduksen ja muuttotappioiden vuoksi.
 - Maahanmuutolla on merkittävä, mutta riittämätön korjaava vaikutus.
 - Lasten ja nuorten ikäluokat supistuvat erittäin voimakkaasti, millä on vaikutuksia koulutuspalveluihin ja valtionosuuksiin.

Hyvinvoinnin ja koulutuksen nykytila

- » **Lasten ja nuorten hyvinvointi on heikentynyt useissa mittareissa.** Mielen terveyden haasteet, ahdistuneisuus, koulukiusaaminen ja ylipaino ovat lisääntyneet erityisesti perusopetusikäisillä. Syrjäytymisriski on korkealla tasolla.
- » **Aikuisten hyvinvoinnissa näkyy kuormitusta ja terveyshaasteita.** Sairastavuusindeksi on nousussa ja Mikkelin väestön terveydentila on heikempi kuin maassa keskimäärin. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä ja omaishoidon kuormitus kasvavat väestön ikääntyessä. Aikuisten koettu elämänlaatu, terveys ja kuormittuneisuuden väheneminen ovat kuitenkin vahvistuneet.
- » **Hyvinvointipalveluiden paine kasvaa.** Ikääntyminen lisää hoivan ja tuen tarvetta, samalla kun hyvinvointierot alueiden välillä näkyvät voimakkaammin palvelujen kysynnässä.
- » **Koulutuspolku toimii, mutta ikäluokat pienenevät.** Perusopetuksen laatu ja saavutettavuus koetaan vahvuuksiksi. Oppilasennusteet osoittavat voimakasta ikäluokkien supistumista, mikä vaikuttaa palveluverkkoon ja koulutuksen järjestämiseen.
- » **Korkeakoulujen merkitys kasvaa, mutta kansainvälisten opiskelijoiden pitovoima on heikko.** Xamk, LUT ja yliopistokeskus muodostavat vahvan TKI- ja osaamisperustan, mutta kansainväliset opiskelijat muuttavat valmistumisen jälkeen pääosin pois. Suomalaisopiskelijoiden pitovoima on parempi.
- » **Johtopäätökset:**
 - Lasten ja nuorten hyvinvointi on heikentynyt useissa mittareissa, mikä kasvattaa tuen ja palveluiden tarvetta.
 - Koulutusjärjestelmä toimii, mutta ikäluokkien supistuminen ja kansainvälisten opiskelijoiden heikko pitovoima heikentävät pitkän aikavälin osaajapohjaa.
 - Sairastavuus ja terveyshaasteet ovat Mikkkelissä valtakunnallista keskiarvoa korkeampia, mikä lisää paineita hyvinvointi- ja terveyspalveluille.

Elinvoiman nykytila Mikkeliissä

- » **Työpaikkojen määrä on laskussa.** Vuonna 2023 työpaikkoja oli 2,6 % vähemmän kuin edellisvuonna.
- » **Työllisyystilanne on rakenteellisesti haasteellinen.** Työllisyysaste on laskenut vuoden 2023 jälkeen (76,5 % → 73,6 % vuonna 2025). Nuorisotyöttömyys on korkea (14,8 % vuonna 2024) ja pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut. Työttömien osuus työvoimasta on vuoden 2023 jälkeen noussut.
- » **Yritysdynamiikka on heikko.** Aloittaneiden yritysten määrä on vähentynyt, ja Mikkeli on erittäin mikroyritysvaltainen (82 % yrityksistä alle 5 hengen).
- » **Nousevat kasvualat ja investointimahdollisuudet.** Vihreä siirtymä, datakeskukset ja teollisuuden uudet toiminnot voivat muodostaa tulevaisuuden investointipohjaa. Luonto-, pyörä- ja kulttuurimatkailun kasvu tarjoaa lisämahdollisuuksia.
- » **Kaupunkikehityksen veturikohteet ovat strategisesti tärkeitä.** Satamalahden ja Veturitallien kehittäminen sekä keskustan elävöittäminen vahvistavat vetovoimaa.
- » **Vapaa-ajan asuminen on Mikkelin vahva elinvoimatekijä.** Mikkelin seudulla on Suomen toiseksi eniten vapaa-ajan asuntoja (28 647), ja mökkeilyn talousvaikutukset kohdistuvat erityisesti entisiin kuntakeskuksiin.
- » **EVP-indeksi:** Elinvoimaindeksi on vahvistunut vuosina 2020–2024 (+5,0), mutta Mikkeli jää verrokeista heikon yritysdynamiikan ja työikäisten työllisyyden vuoksi. Veto- ja pitovoimaindeksi on laskenut (–2,5), ja erityisesti työikäisten poismuutto sekä asuntomarkkinoiden heikkous heikentävät vetovoimaa.
- » **Johtopäätökset:**
 - Mikkelin elinvoimaa heikentävät työpaikkojen väheneminen, nouseva työttömyys ja työikäisten poismuutto.
 - Yritysdynamiikka on vaimea, mikä rajoittaa elinkeinorakenteen uusiutumista ja investointien syntymistä
 - Kasvualoja on tunnistettavissa (vihreä siirtymä, datakeskukset, matkailu), mutta niiden hyödyntäminen edellyttää aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja työvoiman saatavuuden vahvistamista.

Talouden nykytila ja näkymät

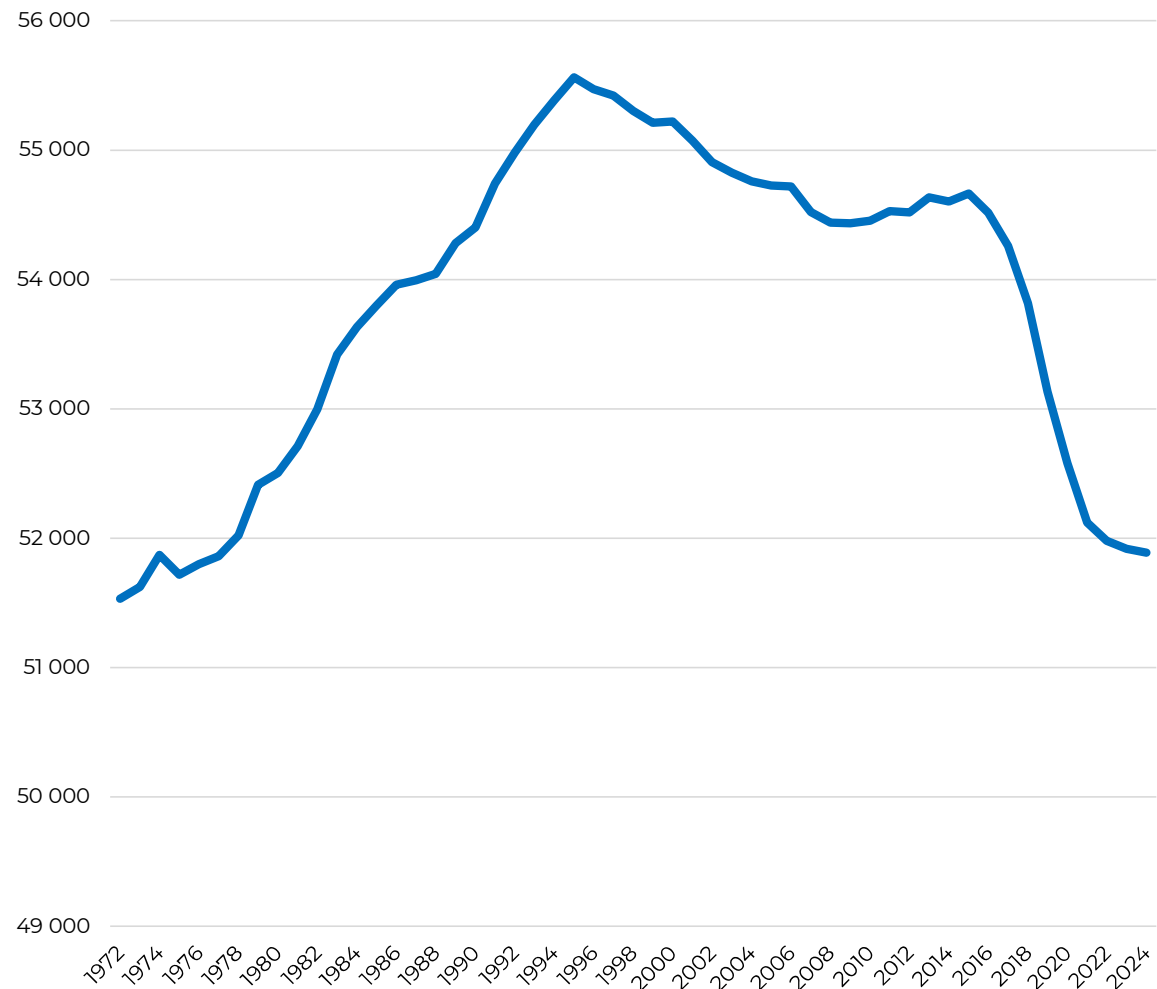
- » Talousarvioesityksen mukaan vuosi 2026 niukasti plussalla. Suunnitelmavuodet 2027-2029 ylijäämäisiä.
- » Nettoinvestoinnit yhteensä noin 21 milj. euroa. Itäisen alueen koulu ja päiväkoti investointiohjelmassa vuosille 2028-2029 (vaatii vielä valtuuston päätöksen).
- » Valtionosuustaso on alhainen verrattuna koko maahan: 288 €/as. (2026).
- » Toimintakulut yhteensä: 249,7 M€. Näistä sivistyksen osuus 41,5 %.
- » Vuoden 2026 säästötoimet kohdistuvat mm. varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja palveluostoihin.
- » Veroprosentit säilyvät ennallaan.
- » Talouden suunta on onnistuttu kääntämään, mutta liikkumavara on edelleen niukahko.
- » Valtionosuusjärjestelmän uudistus ja heikko verotulokehitys lisäävät epävarmuutta.
- » Väestörakenne lisää talouspaineita. Alle 13-vuotiaiden määrä vähenee lähes 800:lla vuoteen 2028 mennessä, mikä vaikuttaa opetuspalveluiden tarpeeseen valtionosuuksiin.
- » Kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöveron kertymät kasvavat hitaasti. Verotuloennusteet ovat heikentyneet.
- » Olennaista on kasvuohjelman toteuttaminen, suunniteltujen tasapainoitustoimien toteuttaminen sekä sijoitusomaisuuden ja -tuottojen kartuttaminen.

Mikkelin väestöennuste

Mikkelin väestönkehitys

- Mikkelin väestö kasvoi kohtuullista tahtia 1990-luvun puoliväliin asti syntyneiden enemmyyden sekä muusta Etelä-Savosta tulevien muuttajien vaikutuksesta. Tämän jälkeen 2010-luvun puoliväliin asti kaupungin väestö supistui hillitysti, etenkin maan sisällä kärsittyjen muuttotappioiden takia.
- Mikkelin 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana väestön supistuminen oli huomattavasti hillitympää kuin 2010-luvulla. Väkiluvun kehitys on muuttunut kaupungissa erityisen haasteelliseksi vuoden 2015 jälkeen.
- **Mikkelin väkiluku supistui 2 565 henkilöllä (-4,7 %) vuosien 2010-2024 aikana.** Vuotta kohden väestö väheni keskimäärin 171 henkilöllä (-0,3 %) ajanjakson aikana. Kehitys on ollut hieman heikompaa kuin keskimääräisessä keskisuudessa kaupungissa.
- **2020-luvun aikana väestö on edelleen supistunut jokaisena vuotena, mutta väestön supistumisen voimakkuus on ollut aiempaa hillitympää.**

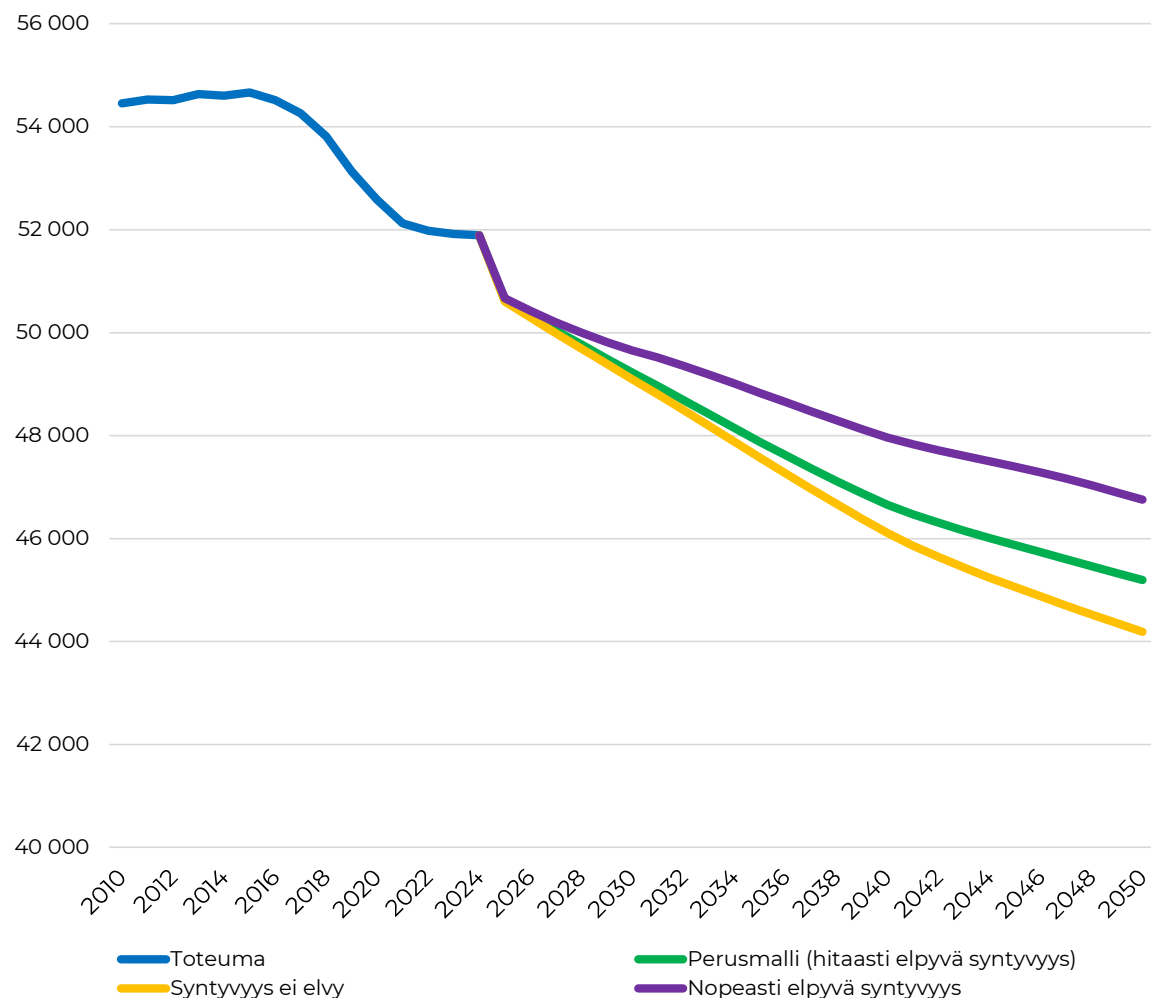
Väestönkehitys 1972-2024

Mikkelin ennustettu väestönkehitys

- **Perusmalli ennusteessa** Mikkelin väestö vähenisi vuoteen 2050 mennessä noin **6 700 asukkaalla eli 12,9 prosentilla**. Vuotta kohden väestö vähenisi keskimäärin 248 asukkaalla. Tämä on hieman vähemmän kuin vuosien 2015-2024 aikana keskimäärin.
 - **Syntyvyys ei elvy -skenaariossa** Mikkelin väestö vähenee vuoteen 2050 mennessä noin **7 700 asukkaalla eli 14,8 prosentilla**. Toisin sanoen, perusmallissa oletettu maltillinen syntyvyyden nousu vastaa noin 1 000 henkilön kasvusta vuoteen 2050 mennessä.
 - **Nopeasti elpyvän syntyvyyden-skenaariossa** Mikkelin väestö vähenee noin **5 140 asukkaalla eli 9,9 prosentilla** vuosien 2024-2050 aikana. Syntyvyyden nopea elpyminen vahvistaisi kaupungin väestönkehitystä noin 1 550 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä.
- **Ennustejakson aikana kaupungin väestö vähenee kaikissa skenaarioissa kuolleiden syntyneitä suuremman määrän takia.** Kasvu tai nykyisen väestöpohjan säilyttäminen vaatisi huomattavasti aiempaa suurempia muuttovoittoja maan sisältä ja/tai ulkomailta.

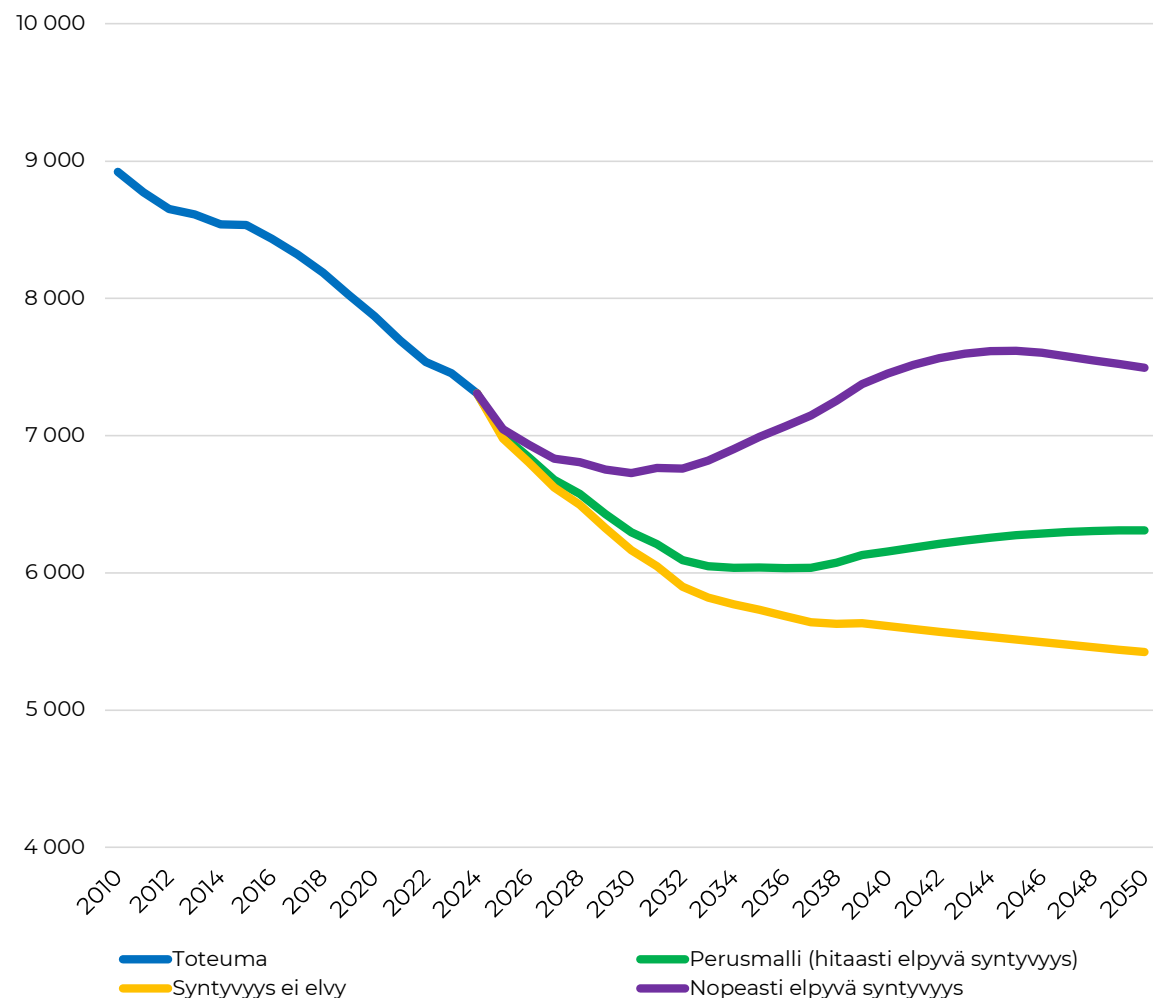
Väestönkehitys 2010-2050

Lasten ennakoitu väestönkehitys

- **Vuosien 2010-2024 aikana** Mikkelin lasten määrä supistui **1 614 henkilöllä eli 18,1 prosentilla**.
- Mikkelin lasten määrän ennakoitaan kasvavan maltillisesti nopeasti elpyvä syntyvyys skenaariossa, mutta laskevan muissa skenaarioissa vuosien 2024-2050 aikana.
- **Perusmalli skenaariossa** lasten määrän ennakoitaan vähentyvän noin 1 000 henkilöllä eli 13,7 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Syntyvyys ei elvy skenaariossa** lasten määrän ennakoitaan vähentyvän noin 1 890 henkilöllä eli 25,8 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Nopeasti elpyvä syntyvyys skenaariossa** lasten määrän ennakoitaan kasvavan noin 190 henkilöllä eli 2,6 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Lasten kehitykseen vaikuttaa pääosin syntyvyyden mennyt ja tuleva kehitys. Muuttoliikkeen vaikutus on varsin alhainen.**

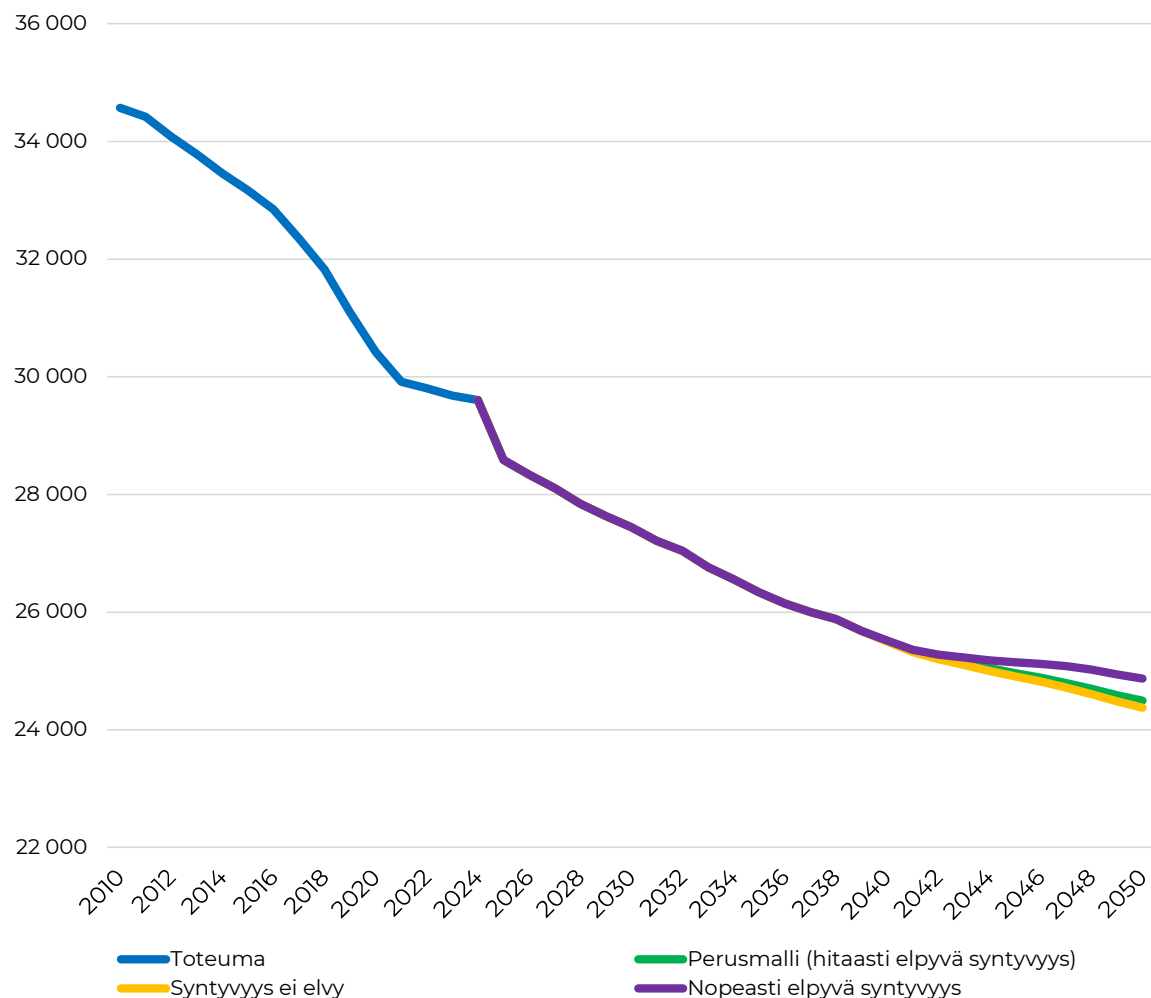
Lasten (0–15-vuotiaat) väestönkehitys 2010-2050

Työikäisten ennakoitu väestönkehitys

- **Vuosien 2010-2024 aikana** Mikkelin työikäisten määrä supistui **4 968 henkilöllä eli 14,4 prosentilla**.
- Mikkelin työikäisten määrän ennakoitaan laskevan voimakkaasti kaikissa skenaarioissa vuosien 2024-2050 aikana.
- **Perusmalli skenaariossa** työikäisten määrän ennakoitaan vähentyvän noin 5 110 henkilöllä eli 17,3 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Syntyvyys ei elvy skenaariossa** työikäisten määrän ennakoitaan vähentyvän noin 5 230 henkilöllä eli 17,7 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Nopeasti elpyvä syntyvyys skenaariossa** työikäisten määrän ennakoitaan vähentyvän noin 4 740 henkilöllä eli 16,0 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Työikäisten ikäryhmän kehitykseen vaikuttaa muuttoliikkeen lisäksi erityisesti ikäluokkien koon vaihtelu.**

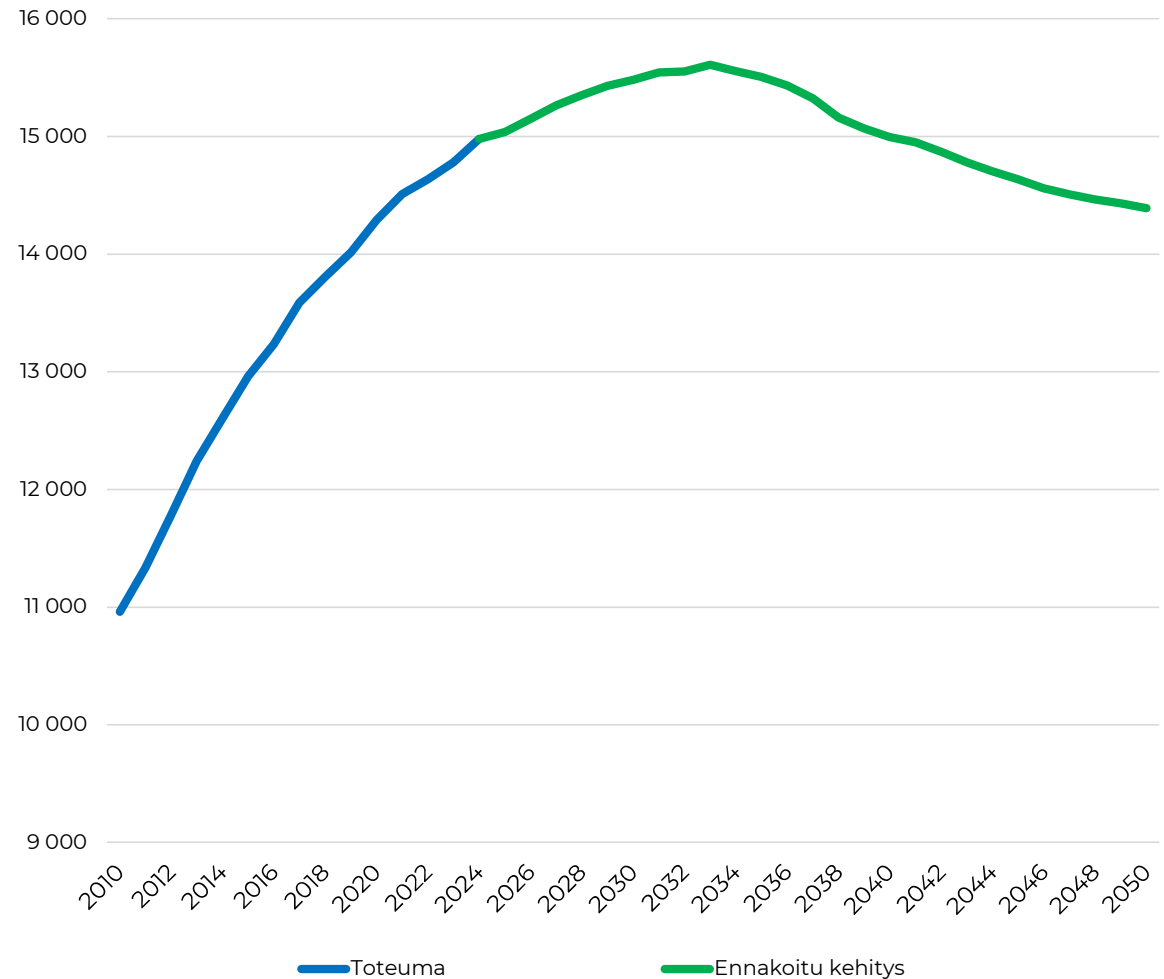
Työikäisten (16–64-vuotiaat) väestönkehitys 2010-2050

Eläkeikäisten ennakoitu väestönkehitys*

- **Vuosien 2010-2024 aikana** Mikkelin eläkeikäisten määrä kasvoi **4 017 asukkaalla eli 36,6 prosentilla**.
- Mikkelin eläkeikäisten määrän ennakoitaan kasvavan vuoteen 2033 asti, mutta laskevan tämän jälkeen tulevina vuosina.
- **Koko ajanjakson aikana eläkeikäisten määrien ennakoitaan vähentyvän noin 590 henkilöllä eli 3,9 prosentilla.**
- Ikäryhmittäin tarkasteltuna eläkeikäisten määrien ennakoitaan kuitenkin kasvavan yli 84-vuotiaiden ikäryhmässä.
- **Eläkeikäisten ikäryhmän kehitykseen vaikuttaa erityisesti aikaisemmissa ikäluokissa tapahtuneen muuttoliikkeen kumulatiivinen vaikutus, ikäluokkien koon vaihtelu sekä vanhemmissa ikäryhmissä kuolleisuuden ja odotetun eliniän kehitys.**

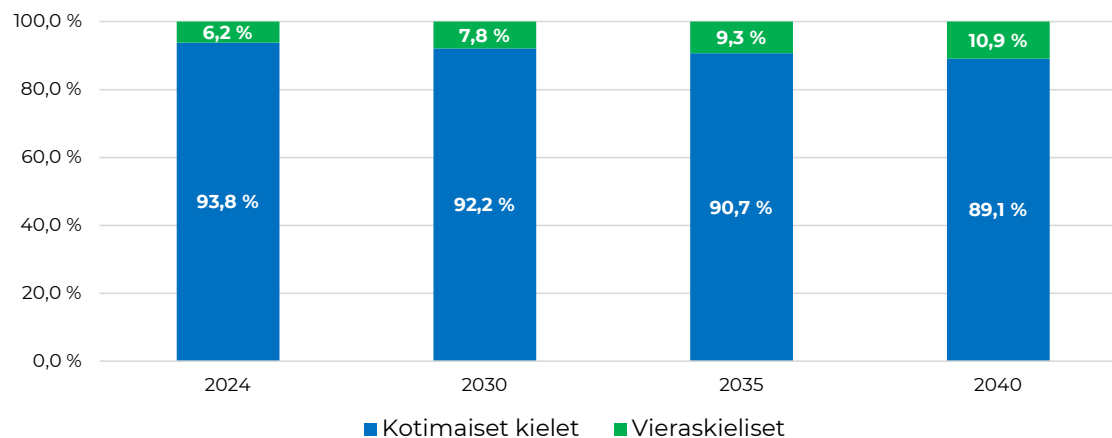
Eläkeikäisten (yli 64-vuotiaat) väestönkehitys 2010-2050

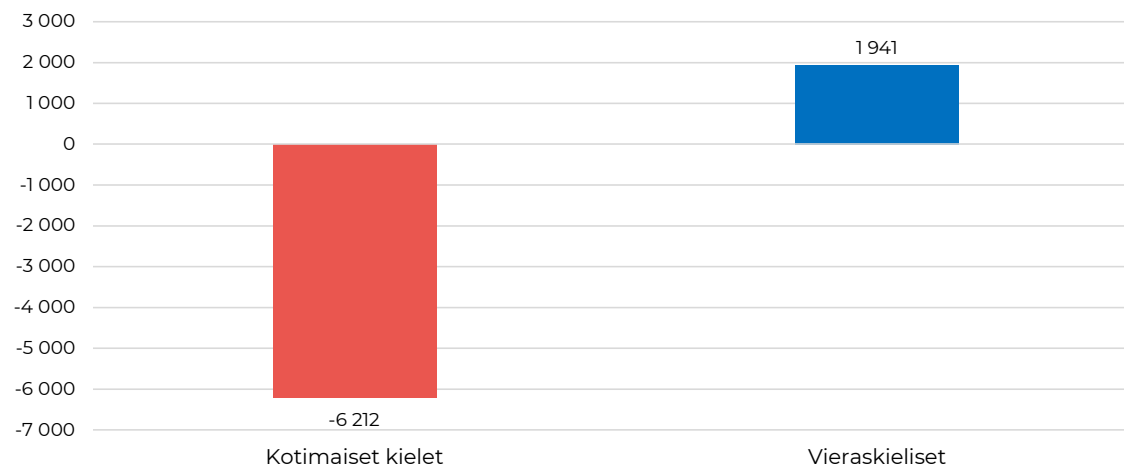
Väestön ennakoitu kielirakenne (perusura)

- **Mikkelissä kotimaisten kielten osuus väestöstä ennakoidaan olevan 89,1 prosenttia ja vieraskielisten 10,9 prosenttia perusuran skenaariossa vuonna 2040.**
- Vieraskielisten osuuden ennakoidaan olevan Mikkelissä alhaisempi kuin koko maassa (24,6 %).
- **Mikkelissä vieraskielisten osuus väestöstä ennakoidaan kasvavan, mutta kotimaisten kielten osuuden laskevan perusuran skenaariossa vuosien 2024-2040 aikana.**
- **Kotimaisten kielten osuus väestöstä** ennakoidaan laskevan 4,7 prosenttiyksiköllä ja määrän vähenevän noin 6 210 henkilöllä eli 13,0 prosentilla ajanjakson aikana.
- **Vieraskielisten osuus väestöstä** ennakoidaan kasvavan 4,7 prosenttiyksiköllä ja määrän noin 1 940 henkilöllä eli 61,4 prosentilla ajanjakson aikana.

Väestön kielirakenne 2024-2040 (perusura)

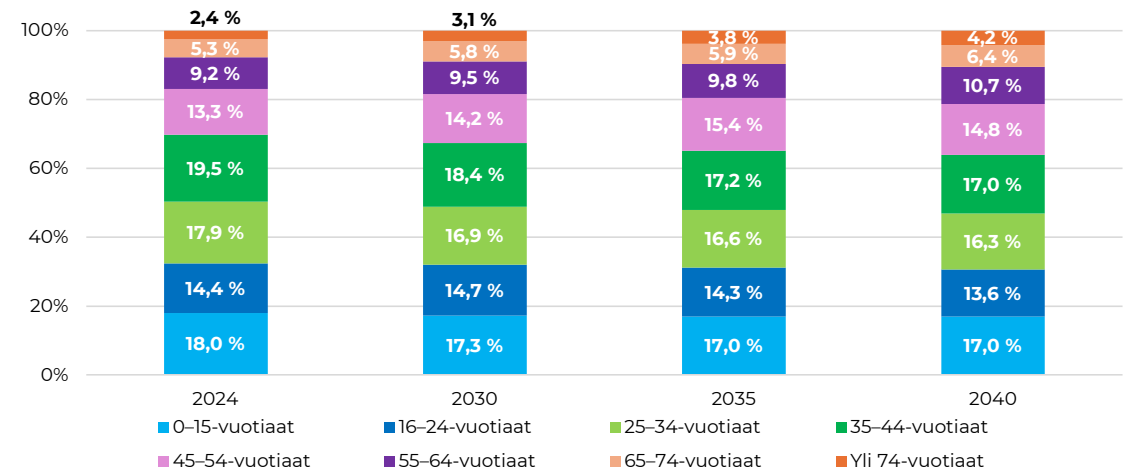
Väestönmuutos kieliryhmittäin 2024-2040 (perusura)

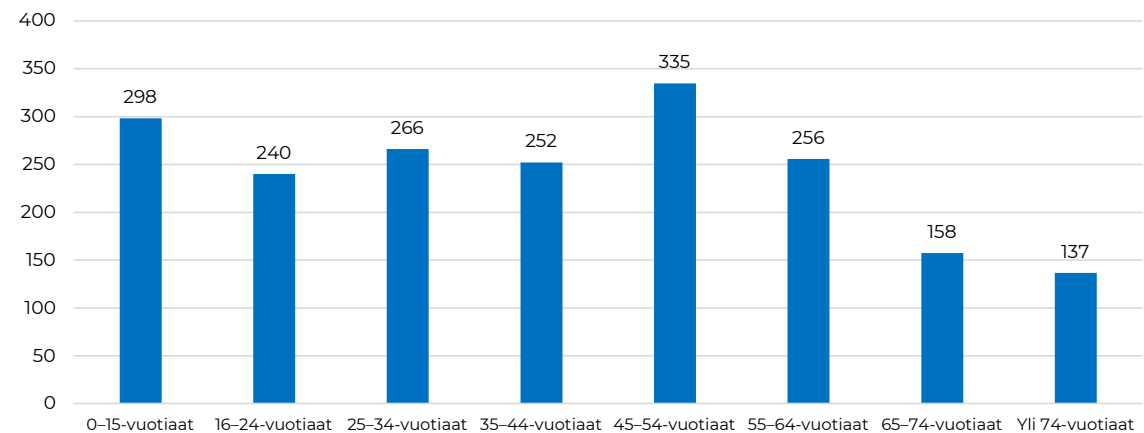
Vieraskielisten ikärakenteen ennakoitu kehitys (perusura)

- **Mikkelissä vieraskielisten lasten (0–15-vuotiaat) osuus vieraskielisestä väestöstä** ennakoidaan laskevan 1,0 prosenttiyksiköllä, mutta määrän kasvavan noin 300 henkilöllä eli 52,3 prosentilla perusuran skenaariossa vuosien 2024-2040 aikana.
- **Mikkelissä vieraskielisten työikäisten (16–64-vuotiaat) osuus vieraskielisestä väestöstä** ennakoidaan laskevan 1,8 prosenttiyksiköllä, mutta määrän kasvavan noin 1 350 henkilöllä eli 57,4 prosentilla perusuran skenaariossa ajanjakson aikana. **Kasvua ennakoidaan tapahtuvan jokaisessa ikäryhmässä.**
- **Mikkelissä vieraskielisten eläkeikäisten (65-vuotta täyttäneet) osuus vieraskielisestä väestöstä** ennakoidaan kasvavan 2,8 prosenttiyksiköllä ja määrän noin 290 henkilöllä eli yli kaksinkertaistuvan ajanjakson aikana. **Kasvua ennakoidaan tapahtuvan molemmissa ikäryhmissä.**

Vieraskielisten ikärakenne 2024-2040 (perusura)

Vieraskielisten väestönmuutos ikäryhmittäin 2024-2040 (perusura)

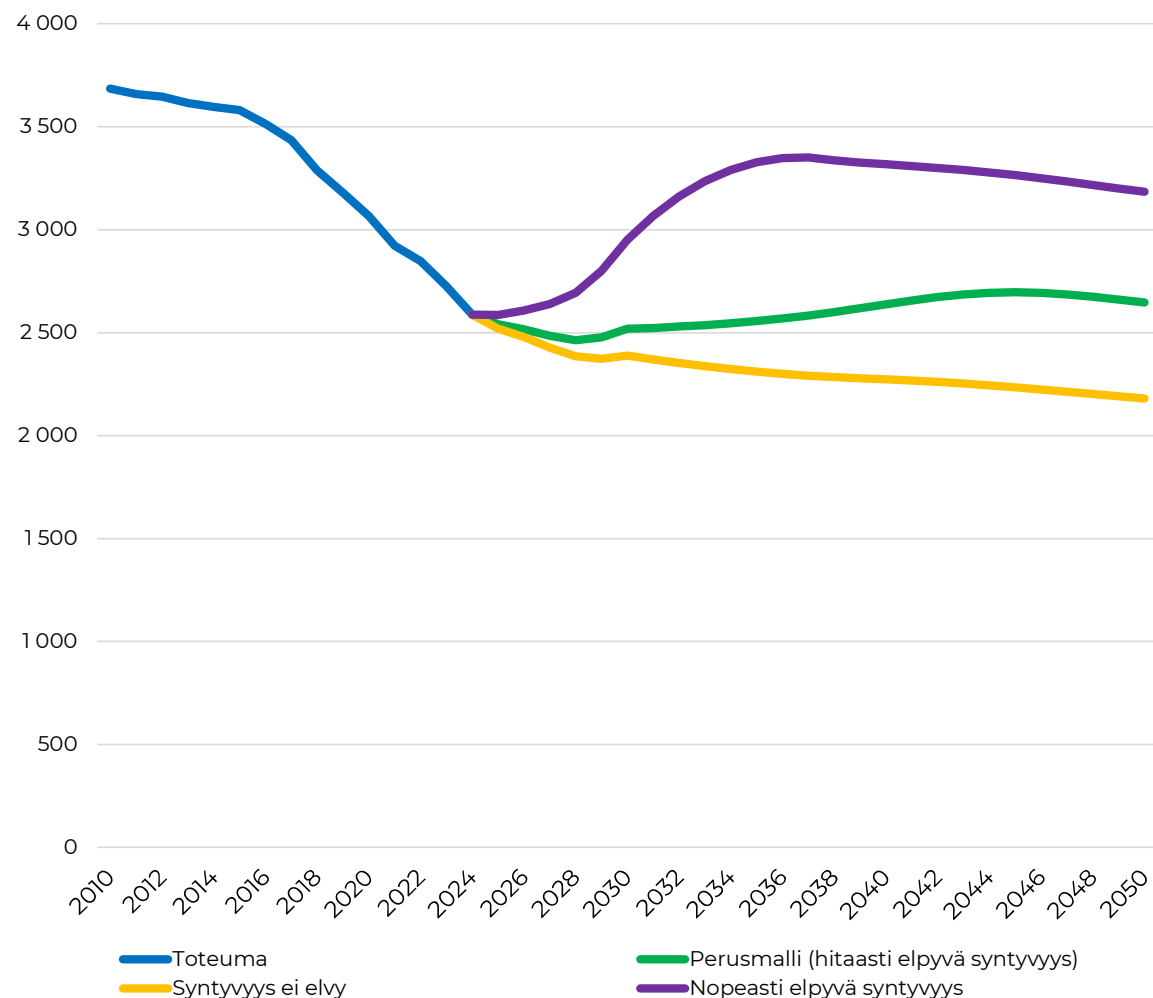

Alle kouluikäisten kehitys

- Alle kouluikäisten ikäryhmän kehityksen ennakkointiin liittyy erityistä epävarmuutta, sillä syntyvyydessä tapahtuvat muutokset heijastuvat ikäryhmään välittömästi.
- **2010-luvun aikana alle kouluikäisten määrä väheni voimakkaasti** syntyvyyden huomattavan laskun seurauksena. Lasku jatkuu ennustejakson alussa perus-mallin ja syntyvyys ei elvy skenaarioissa vielä muutaman vuoden.
- **Koska syntyvyyden vaikutus ikäryhmän kehitykseen on huomattava, skenaarioittain erot ovat suuria.** Jos syntyvyys ei elvy lainkaan Mikkelissä on vielä vuonna 2050 nykyistä vähemmän alle kouluikäisiä.
- **Jos syntyvyys elpyy hitaasti, alle kouluikäisten määrä saavuttaa nykytason 2030-luvun lopussa. Nopeasti elpyvänä syntyvyys kasvattaa lähes välittömästi ikäryhmän nykytasoa, mutta ei saavuta 2010-luvun määriä ilman muun väestönkehityksen vahvistumista.**

→ Palveluntarve saattaa kuitenkin poiketa merkittävästi ryhmän koon kehityksestä, riippuen palveluiden piirissä olevien osuudesta.

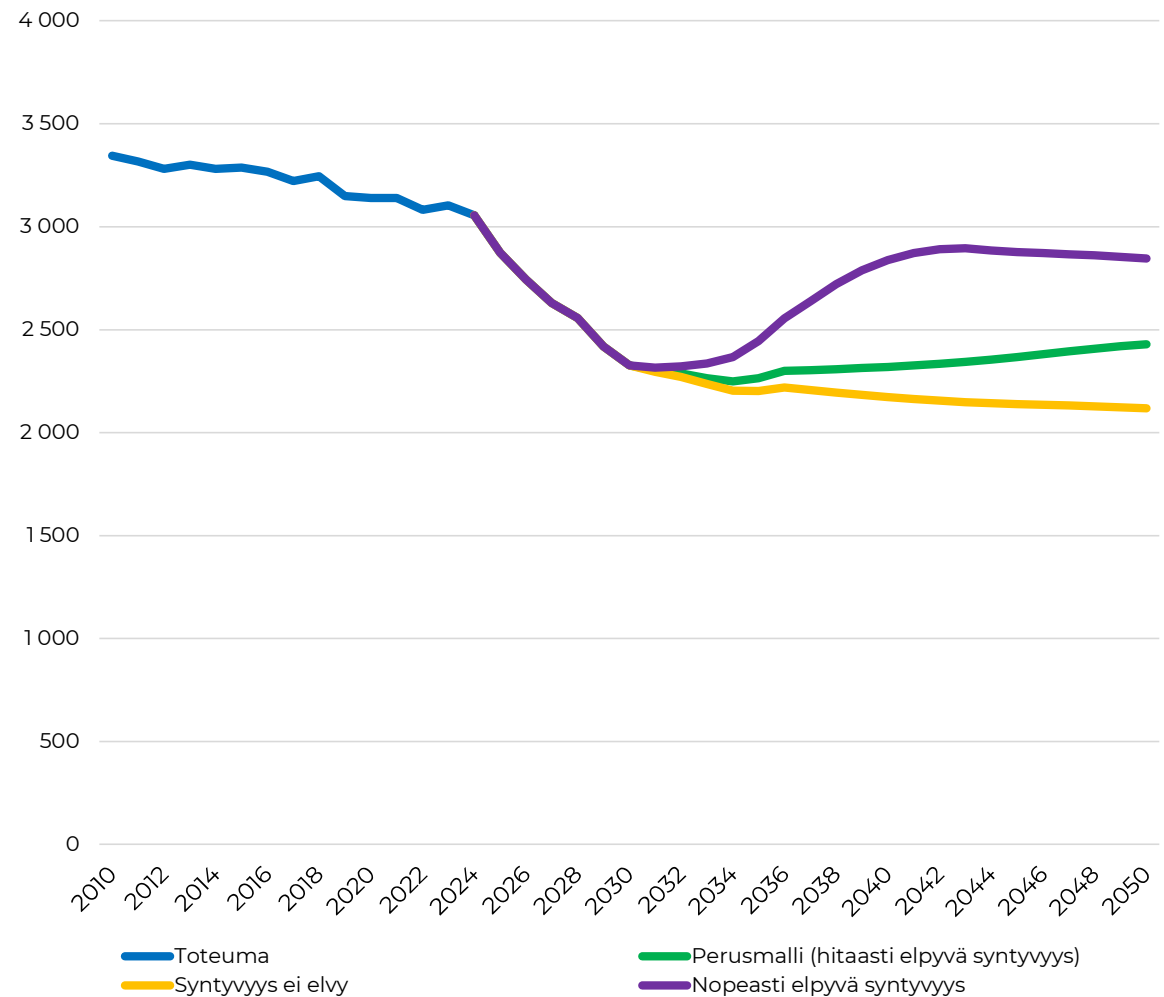
0–6-vuotiaiden väestönkehitys 2010-2050

Alakouluikäisten kehitys

- Alakouluikäisten kehitys reagoi viiveellä syntyvyydessä tapahtuneisiin muutoksiin, minkä vaikutus on kuitenkin ylivoimaisesti merkittävin ikäryhmän kehitystä saneleva tekijä. **2010-luvun aikana alakouluikäisten määrä on vähentynyt Mikkeliissä kohtuullisesti**, lähinnä heikentyneen väestönkehityksen takia.
- Vuonna 2024 Mikkelin alakouluikäisten ryhmä on historiallisen muutoksen edessä, sillä **7–12-vuotiaiden määrä supistuu voimakkaasti vähintään seuraavan seitsemän vuoden ajan**. Tämä on seurausta 2010-luvun nopeasti laskeneesta syntyvyydestä, alakoulun aloittaa koko 2020-luvun ajan vuosi vuodelta pienempiä ikäkohortteja.
- Vuoteen 2031 mennessä alakouluikäisten määrä vähenee (vuoden 2024 tasosta) noin 740 henkilöllä eli 24,2 prosentilla**. Supistuminen on myös lähes varmaa, sillä kaikki tähän vuoteen asti koulun aloittavat ovat jo syntyneet.
- 2030- ja 2040-luvun alakouluikäisten kehitys riippuu tulevasta syntyvyydestä**. Jos syntyvyys elpyy hitaasti, alakouluikäisten määrä jää pysyvästi noin vuoden 2029 tasolle (n. 2 430 alakouluikäistä), jos syntyvyys ei elvy lainkaan, ikäryhmä supistuu yhä 2030- ja 2040-luvulla väestön heikon kehityksen takia. **Jos syntyvyys elpyy 2010-luvun alun tasolle, alakouluikäisten määrä alkaa taas kasvamaan, mutta vuonna 2050 alakouluikäisiä olisi yhä noin 210 henkilöä nykyistä vähemmän.**

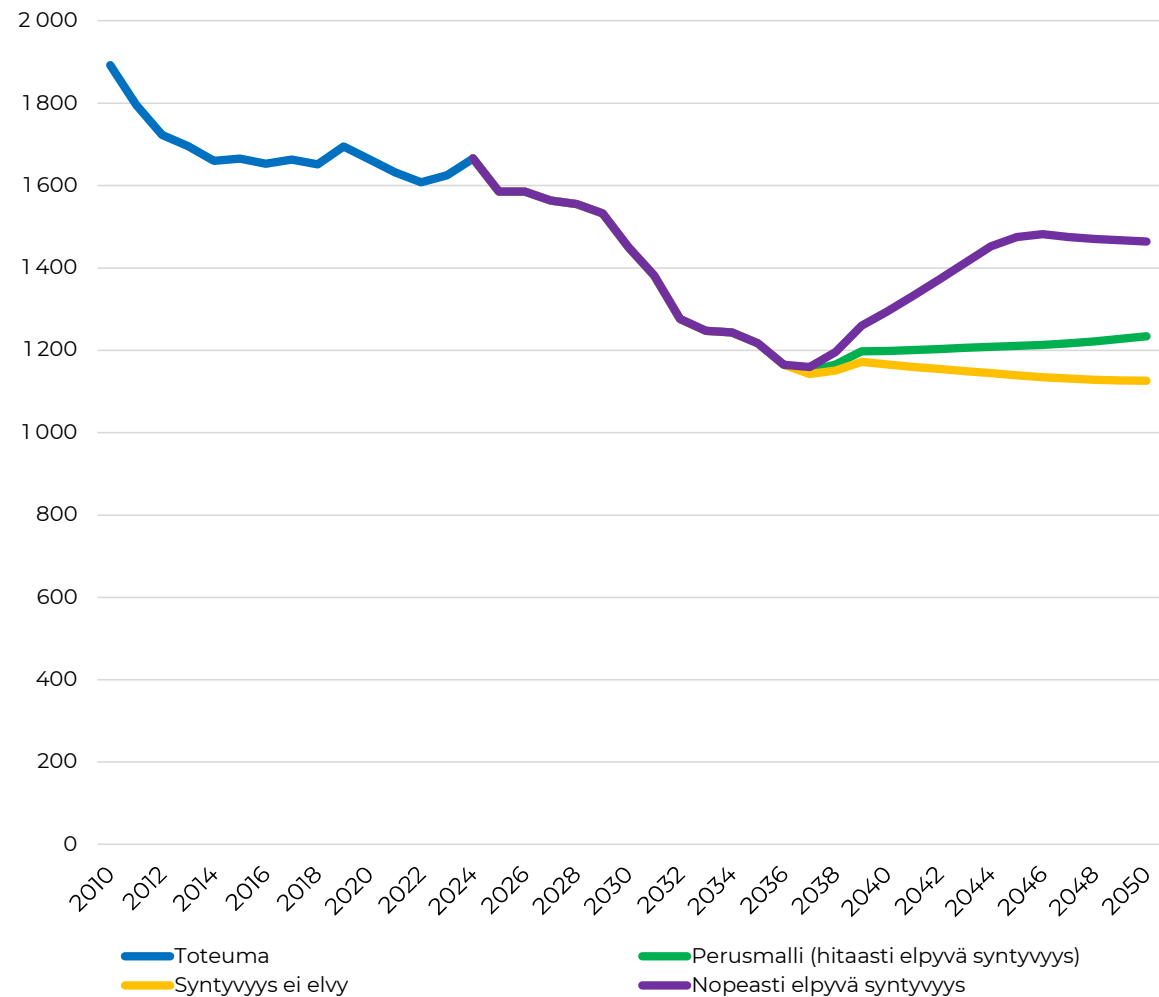
7–12-vuotiaiden väestönkehitys 2010-2050

Yläkouluikäisten kehitys

- Yläkouluikäisten kehitys nojaa muiden lasten ikäryhmien tavoin yhä vahvasti syntyvyyteen, sillä muuttoliikkeen kumulatiivinen vaikutus ryhmässä on Mikkelin kaltaisissa kaupungeissa vähäinen. Syntyvyyden vaikutus heijastuu ikäryhmään kuitenkin huomattavalla viiveellä.
- Vuosien 2010-2024 aikana yläkouluikäisten määrä väheni 2010-luvun alussa merkittävästi, mutta tämän jälkeen ikäryhmässä tapahtuneet muutokset ovat olleet vähäisiä.
- Yläkouluikäisten määrät kehittyvät hillitysti vielä 2020-luvun lopulle asti. **2020-luvun lopulla yläkouluikäisten määrä alkaa supistumaan voimakkaasti** alakouluikäisten tavoin 2010-luvun laskeneen syntyvyyden takia.
- Yläkouluikäisten määrä supistuu ainakin vuoteen 2037 asti voimakkaasti**, jolloin viimeinen jo syntynyt ikäkohortti aloittaa yläkoulun. **Vuonna 2037 yläkouluikäisten ikäryhmä on vain 70 prosenttia nykyisestä ikäryhmästä.** Tämän jälkeen tuleva kehitys on sidottu syntyvyyteen.

Yläkouluikäisten kehitys

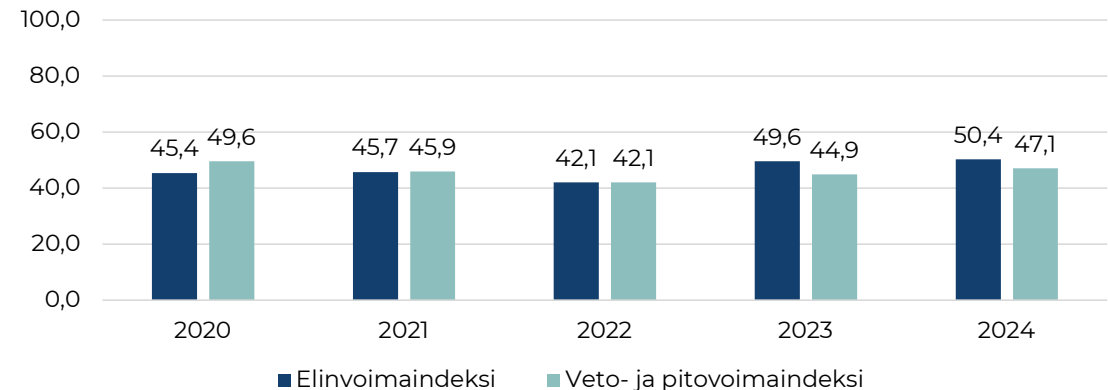
Mikkelin EVP-indeksi

MIKKELIN EVP-INDEKSI

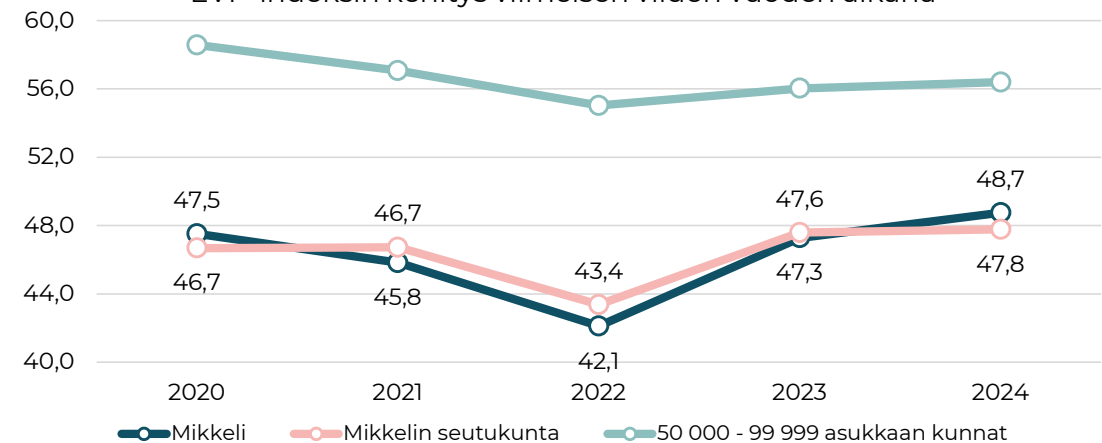
Mikkelin elinvoima on EVP-indeksillä mitattuna seutu-kuntansa vahvin ja koko Manner-Suomen 76. vahvin. Mikkelin EVP-kokonaisindeksi oli 48,7 vuonna 2024. Kunnan elinvoimaindeksi oli 50,4 ja vetovoima- ja pitovoimaindeksi puolestaan 47,1.

- Mikkelin EVP-indeksi oli hieman korkeampi kuin Mikkelin seutukunnan, mutta selkeästi alhaisempi kuin saman-kokoisten kuntien indeksin keskimääräinen arvo.
- EVP-kokonaisindeksi laski vuosien 2020-2022 aikana, mutta on kasvanut viime vuosien aikana. Koko ajanjakson aikana indeksi kasvoi maltillisesti.
- Indeksien maltillisen kasvun taustalla vuosien 2020-2024 aikana oli erityisesti avoimen sektorin työpaikkojen maltillisempi vähentyminen verrattuna suurimpaan osaan kunnista, sairastavuusindeksin vahvistuminen sekä työllisistä kärsittyjen muuttotappioiden pienentyminen.

Mikkelin elinvoima- sekä veto- ja pitovoimaindeksin kehitys viimeisen viiden vuoden aikana

EVP-indeksin kehitys viimeisen viiden vuoden aikana

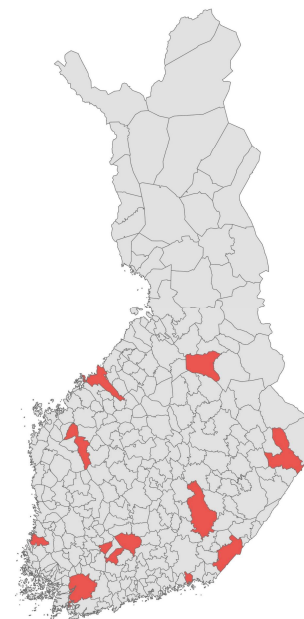
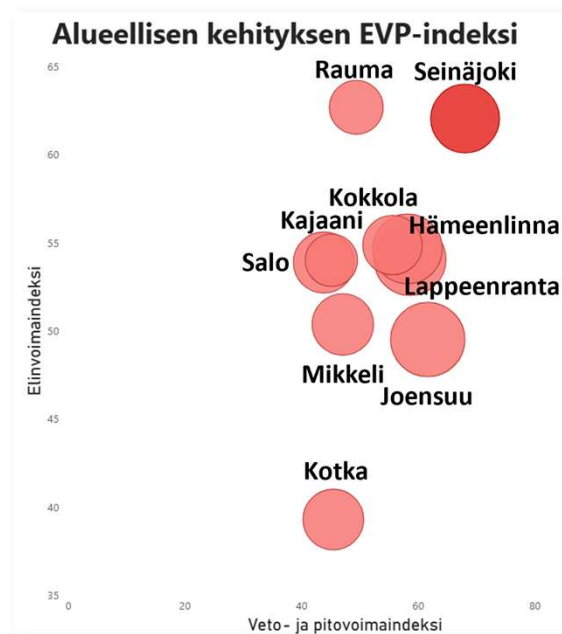

MIKKELIN EVP-INDEKSI

Mikkelin EVP-indeksi oli 48,7 vuonna 2024. Kunnan elinvoimaindeksi oli 50,4 sekä vetovoima- ja pitovoimaindeksi 47,1.

Mikkelin EVP-indeksi oli 76. vahvin kaikista Manner-Suomen kunnista

Kunta	Elinvoima-indeksi	Veto- ja pito-voimaindeksi	EVP-indeksi	Sijoitus Manner-Suomessa /293
Seinäjoki	62,0	68,1	65,1	30.
Hämeenlinna	54,7	58,2	56,4	45.
Lappeenranta	54,1	58,6	56,3	46.
Rauma	62,7	49,4	56,1	48.
Joensuu	49,5	61,7	55,6	52.
Kokkola	54,9	55,6	55,3	53.
Kajaani	54,0	45,2	49,6	73.
Salo	53,9	43,9	48,9	74.
Mikkeli	50,4	47,1	48,7	76.
Kotka	39,3	45,5	42,4	118.

Elinvoimaindeksin muuttujat	Mikkelin sijoitus elinvoimaindeksin muuttujien osalta	Veto- ja pitovoimaindeksin muuttujat	Mikkelin sijoitus veto- ja pitovoimaindeksin muuttujien osalta
Tulonsaajien mediaanitulot 2023	86.	Väestömuutos (%) 2019-2023	115.
Yritystiheys 2023	214.	Väestömuutos (%) 2023-2040 (MDI:n väestöennuste perusura)	120.
Työllisyysaste 35-44 v. 2023	184.	Työllisten nettomuutto (1 000 as. kohden) 2021-2023	225.
Työpaikkaomavaraisuus (%) 2023	52.	Sisäinen muuttovilkkaus (1000 as. kohden) 2021-2023	15.
Taloudellinen huoltosuhde 2023	122.	Valmistuneet asunnot (10 000 as. kohden) 2021-2023	72.
Avoimen sektorin työpaikkamuutos (%) 2021-2023	128.	Vanhoiden osakeasuntojen neliöhinta 2023	59.
Koulutustasoindeksi 2023	46.	Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä (%) 2023	68.
Talouselinvoimaindeksi 2023	214.	Opiskelijoiden osuus väestöstä (%) 2023	46.
Yrityspäivästä (1 000 as. kohden) 2023	145.	15-34-vuotiaiden nettomuutto (1 000 as. kohden) 2021-2023	107.
Sairastavuusindeksi 2022	141.	Kesäasukkaat (100 asukasta kohden) 2023	146.

Lähde: MDI:n EVP-indeksi 2025

MIKKELI

EVP-indeksillä mitattuna Suomen 76. elinvoimaisin kunta

ELINVOIMA

- Mikkelin elinvoimaindeksi oli 50,4 vuonna 2024. Indeksillä oli kohtalainen.
- Elinvoimaindeksi oli verrokkiryhmästä kolmanneksi heikoin, mutta Manner-Suomen 122. vahvin.
- Elinvoimaindeksin muuttujista Mikkelin lukemat olivat vahvimmat koulutustasoindeksissä, työpaikkaomavaraisuudessa sekä tulonsaajien mediaanituloissa.
- Heikoimmat lukemat olivat sen sijaan yritystiheydessä, talouslukuindeksissä sekä 35–44-vuotiaiden työllisyysasteessa.
- Mikkelin elinvoimaindeksi kasvoi 5,0 vuosien 2020-2024 aikana. Kasvu oli 73. suurinta koko Manner-Suomessa.
- Indeksillä voimakkaan kasvun taustalla oli erityisesti avoimen sektorin työpaikkojen maltillisempi vähentyminen verrattuna suurimpaan osaan kunnista, sairastavuusindeksillä vahvistuminen sekä tulonsaajien mediaanitulojen kasvu.

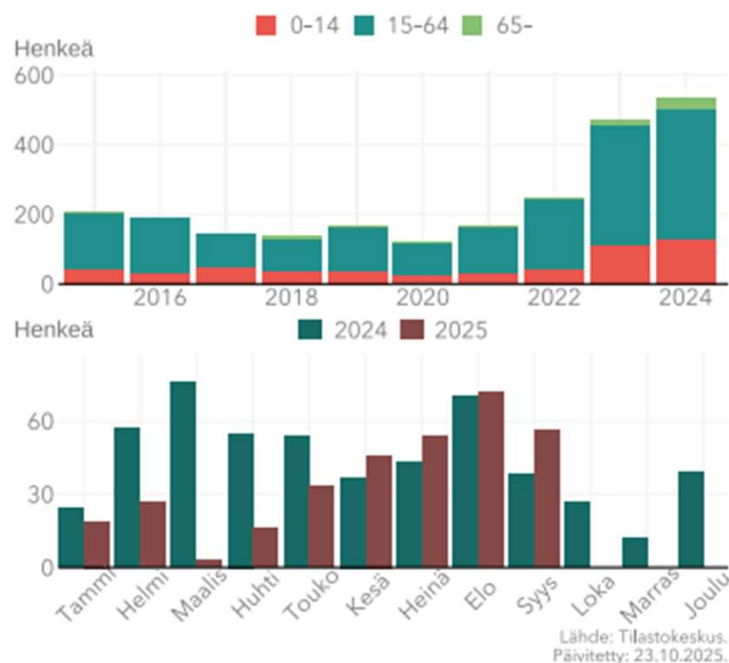
VETO- JA PITOVOIMA

- Mikkelin veto- ja pitovoimaindeksi oli 47,1 vuonna 2024. Indeksillä oli kohtalainen.
- Veto- ja pitovoimaindeksi oli verrokkiryhmästä toiseksi heikoin, mutta Manner-Suomen 65. vahvin.
- Veto- ja pitovoimaindeksin muuttujista Mikkelin lukemat olivat vahvimmat sisäisten muuttojen määrässä, opiskelijoiden osuudessa sekä vanhojen osakeasuntojen neliöhinnossa.
- Heikoimmat lukemat olivat sen sijaan työllisten nettomuutossa sekä toteutuneessa ja ennakoitussa väestönkehityksessä.
- Mikkelin veto- ja pitovoimaindeksi laski 2,5 vuosien 2020-2024 aikana. Lasku oli 112. suurinta koko Manner-Suomessa.
- Indeksillä laskun taustalla oli erityisesti opiskelijoiden osuuden pientyminen sekä vanhojen osakeasuntojen neliöhinnan halventuminen.

Nostot Kuntakortista

Muuttoliike ja asuminen

**Nettomaahanmuutto
2015 - 9/2025**

Indikaattori kuvaa ikäryhmittäin alueelle kohdistuvan maahanmuuton ja alueelta ulkomaille muuttaneiden (maastamuutto) erotusta vuositasolla.

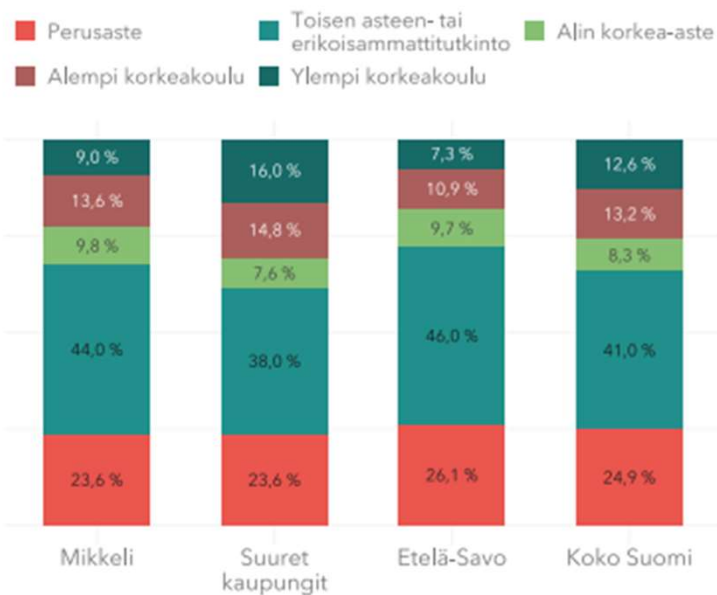
Kokonaisnettomuutto ennakkotieto	Asuntojen rakennusluvut liukuva vuosisumma	Vanhojen osakeasuntojen neliöhinta €
24	35	1 637
-285	-74,5 %	+5,5 %
1-9/2025 (muutos vuoden takaiseen)	8/2025 (vuosimuutos)	2024 (vuosimuutos)

- » Mikkeliissä maan sisäinen nettomuutto on negatiivinen. Nettomaahanmuutto on sen sijaan ollut positiivinen ja tasannut väestönkehitystä.
- » Vuonna 2024 Mikkelistä muutettiin eniten Uudellemaalle. Nettomuutossa kunnista suurin voitto oli Savonlinnasta ja suurin tappio oli Helsinkiin. Maakunnista suurin voitto oli Etelä-Savosta ja suurin tappio Uudellemaalle.
- » Samana vuonna suurin muuttovoitto oli 35–39-vuotiaat (74 henkeä) ja suurin muuttotappio oli 20–24-vuotiaat (141 henkeä).
- » Vuonna 2024 Mikkeliissä oli 27 773 asutuskuntaa, ja määrä kasvoi 0,2 % edellisvuoteen nähden, ja loma-asuntoja oli 9 825, joiden määrä laski 2 %.

Koulutus

Korkea-asteen koulutettuja	Perustoimeentulon saajia	Peruskoulun 1. vuosiluokan oppilaita
22,6 %	4 %	446
+0,2 %-yks.	+0,1 %-yks.	-19,3 %
2024 (vuosimuutos)	10/2025 (kuukausimuutos)	2024 (vuosimuutos)

Väestö koulutusasteen mukaan
2024

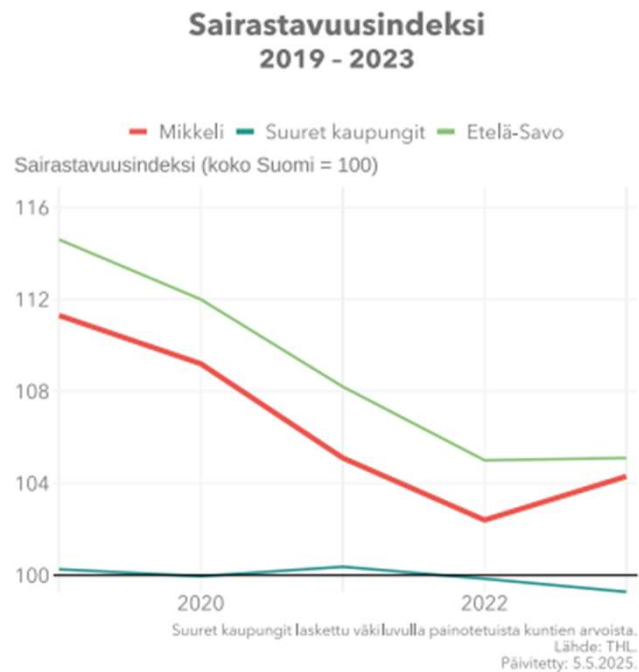

Lähde: Tilastokeskus.
Päivitetty: 12.9.2025.

- » Peruskoulun oppilaiden määrä on laskenut. Vuonna 2024 peruskoulun aloittavia oppilaita oli noin 19 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.
- » Vain perusasteen suorittaneita Mikkelissä oli vuonna 2024 23,6 % väestöstä, kun Etelä-Savossa vastaava luku oli 26,1 %.
- » 12,5 %:sta alle 18-vuotiaasta lapsesta oli tehty lastensuojeluilmoitus. Luku laski 10,1 % edellisvuoteen nähden.
- » Varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2024 yhteensä 1 914 6- vuotiasta ja sitä nuorempaa lasta, joka kattoi 74 % ikäryhmästä (koko Suomessa 69,9 %).

Indikaattori ilmaisee alueen väestön koulutusrakenteen henkilön korkeimman suoritettun tutkinnon mukaan.

Hyvinvointi

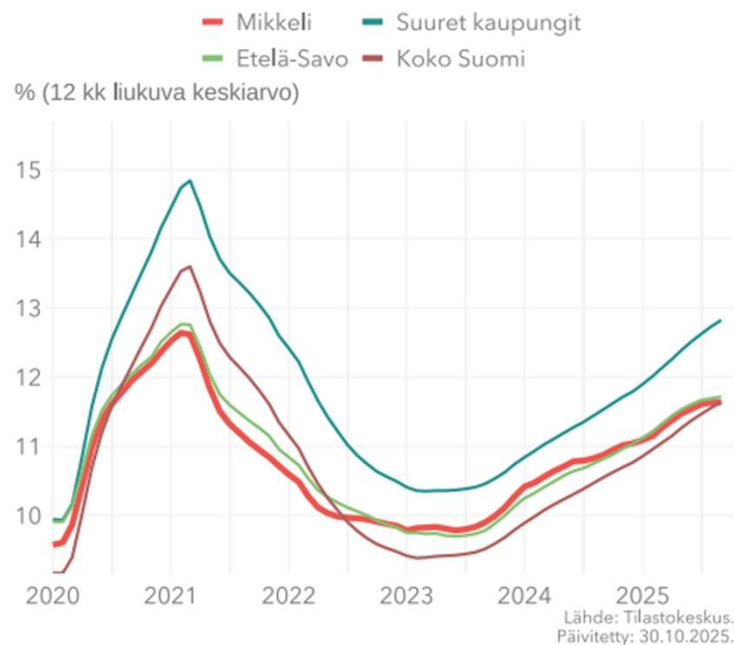

- » Perustoimeentulon saajien osuus on kasvanut vuoden 2024 jälkeen.
- » Syrjäytymisriskissä olevia nuoria on suhteellisen paljon, 19,3 %.
- » Sairastavuusindeksi laski vuoteen 2022 asti, minkä jälkeen indeksi on kääntynyt taas nousuun.
- » Mikkelin HYTE-kerroin vuodelle 2024 oli 62/100, ja se laski edelliseen vuoteen verrattuna 10,14%.

THL:n sairastavuusindeksi kuvaa alueen väestön ikävakioitua sairastavuutta indeksinä, jossa koko maan keskitaso on aina 100. Mitä pienempi luku on, sitä terveempi väestö.

Työllisyys

Työttömien osuus työvoimasta 2020 - 2025

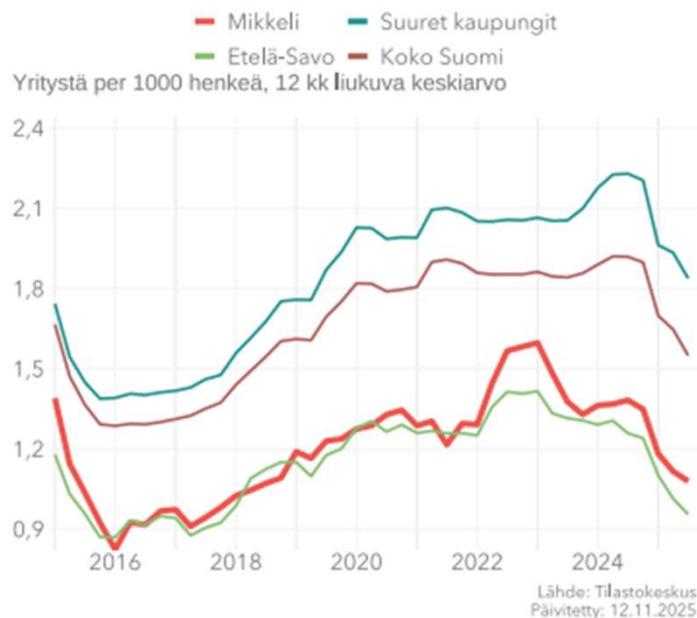

Työttömien osuus työvoimasta	Työllisyysaste 20-64-vuotiaat	Taloudellinen huoltosuhde
10,6 %	73,6	149,8
+0,1 %-yks.	-1 %-yks.	+3,6 %
9/2025 (kuukausimuutos)	7/2025 (muutos vuoden takaiseen)	2023 (vuosimuutos)

- » Mikkelin työllisyystilanne on haasteellinen, erityisesti nuorisotyöttömyyden ja työpaikkojen vähentymisen osalta.
- » Työpaikkojen määrä laski vuonna 2023 (-2,6 %), ja kehitys on ollut heikko viime vuosina.
- » Työttömien osuus työvoimasta on kasvanut viimeisen kahden vuoden aikana. Työttömien osuus työvoimasta oli syyskuussa 2025 10,6 %. Nuorisotyöttömyys on erityisen korkea: 14,8 % (2024). Myös pitkäaikaistyöttömyys on kasvussa.
- » Työllisyysaste on laskenut vuoden 2023 jälkeen.

Yritystoiminta

Aloittaneita yrityksiä 2015 - 2025

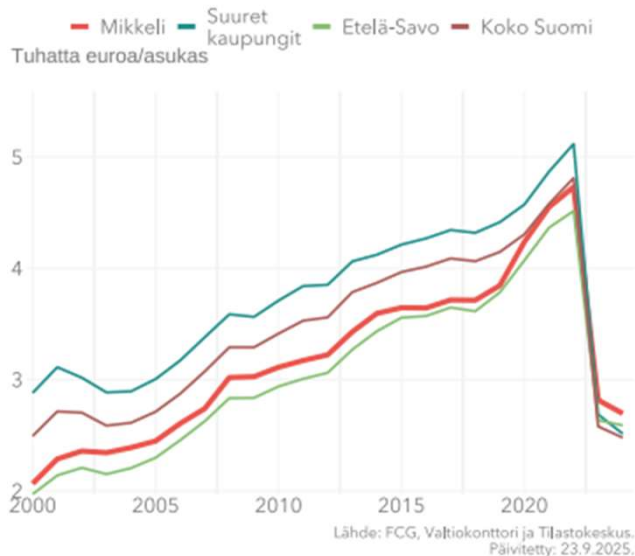
Indikaattori kuvaa liukuvana 12 kuukauden keskiarvona kunnan aloittaneiden yritysten määrää suhteessa 1000 asukkaaseen.

Aloittaneita yrityksiä	Yritysten liikevaihto milj. €	Avoimen sektorin osuus työpaikoista
55	3 085	60 %
0	+1 %	+0,2 %-yks.
Q3/2025 (kvartaalimuutos)	2023 (vuosimuutos)	2023 (vuosimuutos)

- » Lokakuussa 2025 saatavan tiedon mukaan yritysten toimipaikkoja oli 3 114.
- » Uusia aloittaneita yrityksiä oli vuoden 2025 kolmannella neljänneksellä 55 (muutos edellisvuoteen -12,7 %) ja lopettaneita 41 (muutos edellisvuoteen -33,9 %).
- » Suurin ala toimipaikkojen määrän perusteella oli erikoistunut rakennustoiminta. Toimipaikoista 82 % oli alle 5 henkilön, 9 % oli 5-9 henkilön, ja 9 % oli 10 tai useamman henkilön toimipaikkoja.
- » Vuonna 2023 avoimen sektorin osuus työpaikoista oli Suomen 40. pienin.

Aluetalous

Verotulot asukasta kohden
2000 - 2024

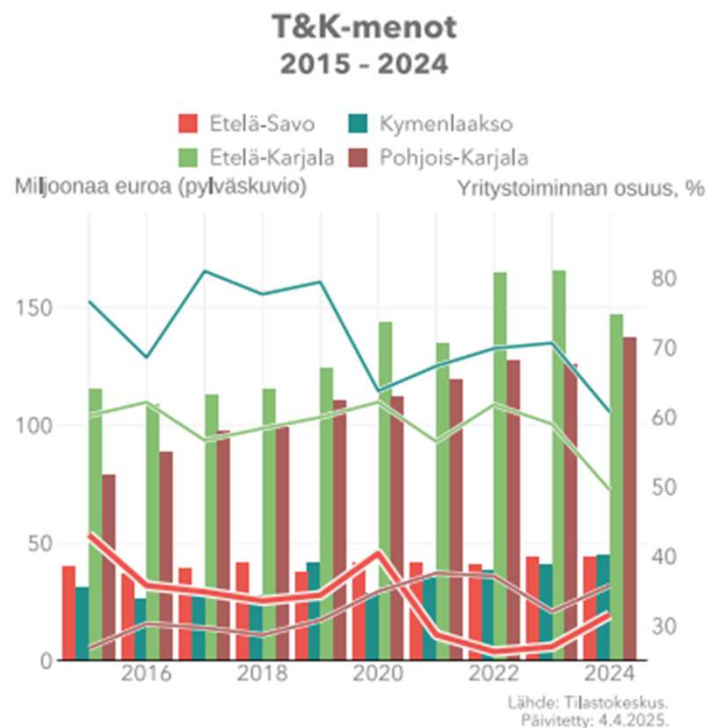
Indikaattori kertoo yhteenlaskettujen kunnallisverojen, yhteisöverojen ja muiden verojen määrän asukasta kohden laskettuna vuositasona.

Keskiansiot	Seutukunnan BKT €/asukas	Työpaikkaomavaraisuus
2 754	40 083	102,9
+3,1 %	-1 %	-0,4 %
10/2025 (muutos vuoden takaiseen)	2023 (vuosimuutos)	2023 (vuosimuutos)

- » Mikkelissä seutukunnan BKT/asukas on kasvanut 2020-luvun alussa, mutta vuoteen 2023 tultaessa kehitys kääntyi lievään laskuun (40 083 €/asukas, muutos -1,2 %).
- » Kunnan verotulot kasvoivat vielä vuoteen 2023 saakka, mutta vuonna 2024 verotulot asukasta kohti kääntyivät selvään laskuun (2 696 €/asukas, -4,3 %).
- » Mikkelin valtionosuudet per asukas ovat vuonna 2024 125,83 €/asukas, ja muutos vuodesta 2023 on -41,3 %.
- » Keskiansiotaso on noussut tasaisesti, mutta maltillisesti: lokakuussa 2025 keskiansiot olivat 2 754 €/kk, nousua +3,1 % vuoden alusta, eli palkkasumma kasvaa, mutta ei erityisen vauhdikkaasti verrokkikaupunkeihin verrattuna.

Etelä-Savon aluetalous ja TKI-toiminta

BKT €/asukas	Tavaravienti mrd. €	T&K-menot milj. €
38 404	0,6	43,8
+1 %	+20,7 %	0 %
2023 (vuosimuutos)	2024 (vuosimuutos)	2024 (vuosimuutos)

- » Mikkelillä on Etelä-Savon sisällä selkeä taloudellinen keskuskaupunkirooli: seutukunnan BKT/asukas (noin 40 000 €) on maakunnan keskiarvoa korkeampi, ja työpaikkaomavaraisuus yli 100 %, eli kaupunki vetää työtä ympäristökunnista .
- » Etelä-Savon tavaravienti on pieni naapurimaakuntiin (Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Päijät-Häme) verrattuna, vaikka kasvu on viime vuosina ollut ripeää .
- » Etelä-Savon TKI-menot ovat noin 44 miljoonaa euroa (2024), eikä euromääräinen taso ole kasvanut edellisvuodesta. TKI-panostus suhteessa BKT:hen on selvästi alle maan keskiarvon. Yritysten osuus TKI-menoista on vain noin kolmannes (31,6 %), kun koko Suomessa elinkeinoelämän osuus on lähes kaksi kolmasosaa, eli TKI-painotus on vahvasti julkisessa ja korkeakoulusektorissa .

Indikaattori kertoo yhteenlaskettujen kunnallisverojen, yhteisöverojen ja muiden verojen määrän asukasta kohden laskettuna vuositasolla.

Nostot maahanmuuttotilastoista

Nettomaahanmuutto pääasiallisen toiminnan mukaan

- Kaikki tarkastelussa olevat kaupungit saivat muuttovoittoa jokaisesta pääasiallisen toiminnan ryhmästä vuosien 2018-2023 aikana.
- **Työllisten ryhmästä saatujen muuttovoittojen osuus oli korkein pääasiallisen toiminnan ryhmistä viidessä kaupungissa, opiskelijoiden ja 0-14-vuotiaiden osuus kahdessa kaupungissa sekä muut työvoiman ulkopuolella olevien osuus yhdessä kaupungissa.**
- Työllisistä saatujen muuttovoittojen osuus oli korkein Rovaniemellä (40 %) ja Porvoossa (37 %) sekä alhaisin Imatralla (19 %) ja Mikkelissä (21 %).
- Opiskelijoista saatujen muuttovoittojen osuus oli sen sijaan korkein Lappeenrannassa (33 %) ja Mikkelissä (26 %) sekä alhaisin Porvoossa (11 %) ja Imatralla (13 %).

Nettomaahanmuutto pääasiallisen toiminnan mukaan
2018-2023

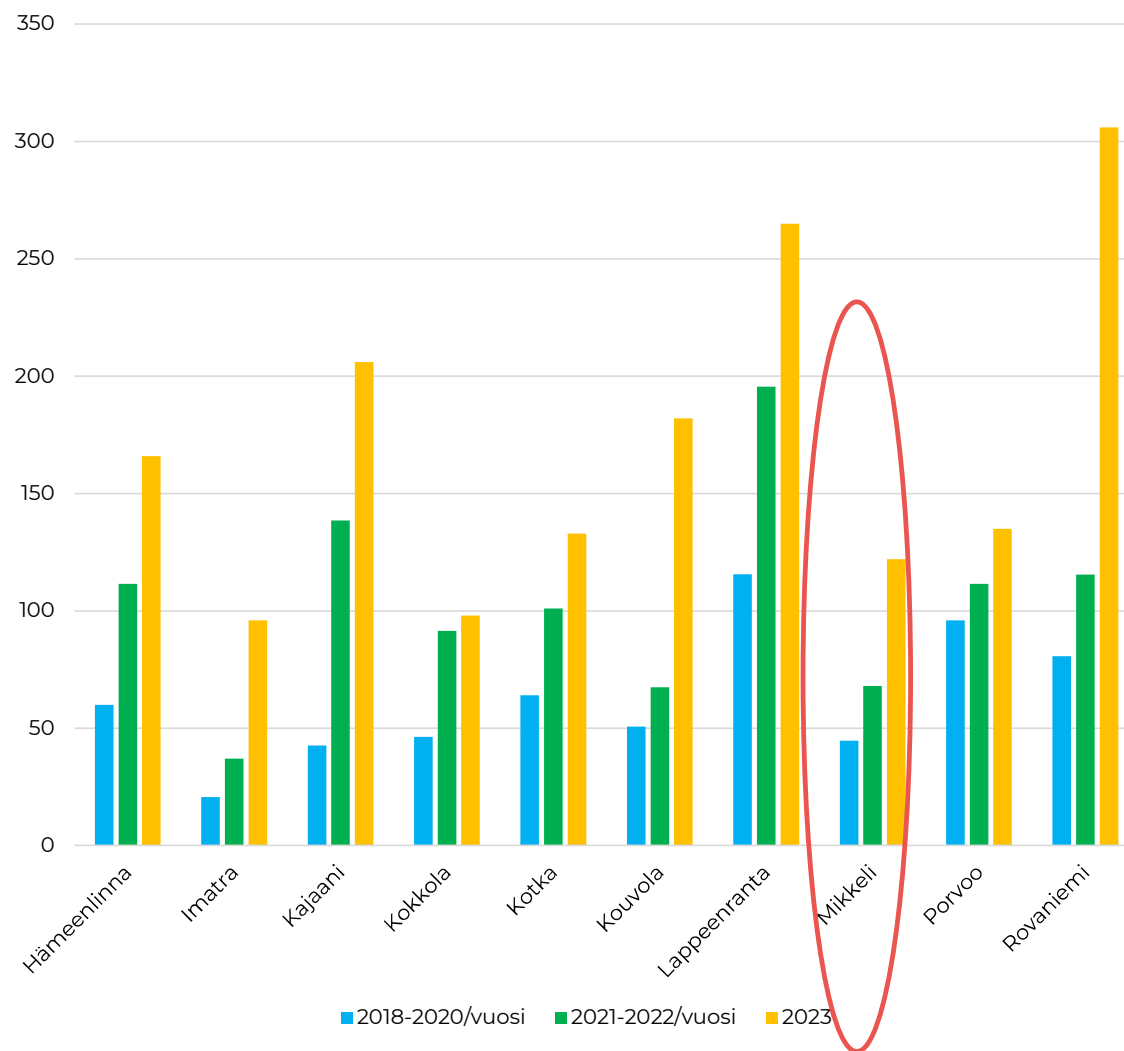

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastopalvelu; elinkeinorakenne ja työssäkäynti

Työllisten maahanmuutto

- **Työllisten maahanmuutto kasvoi kaikissa tarkastelussa olevissa kaupungeissa vuosien 2018-2023 aikana.**
- **Muuttovoitot kasvoivat suhteellisesti eniten Kajaanissa, Imatralla ja Rovaniemellä ajanjakson aikana.**
- Alhaisinta kasvu oli selkeästi Porvoossa ajanjakson aikana.
- Vuoden 2023 aikana muuttovoittoa työllisistä saivat määrällisesti eniten Rovaniemi (+306 henkilöä), Lappeenranta (+265 henkilöä) ja Kajaani (+206 henkilöä).
- **Asukaslukuun suhteutettuna työllisistä eniten muuttovoittoa saivat Kajaani (5,6), Rovaniemi (4,7) ja Imatra (3,9) vuoden 2023 aikana.** Vähiten muuttovoittoa saivat Kokkola (2,0), Kouvola (2,3) ja Mikkeli (2,3).

Työllisten maahanmuutto 2018-2023

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastopalvelu; elinkeinorakenne ja työssäkäynti

Ulkomaan kansalaisten toimialarakenne

- **Tarkastelussa olevien kaupunkien ulkomaan-kansalaisten työllisten jakautuminen päätoimialoihin erosi selkeästi toisistaan vuoden 2023 aikana.**
- **Alkutuotannossa työskentelevien osuus vaihteli 0,5 – 5,0 prosentin välillä vuonna 2023.**
Suurimmat osuudet olivat Mikkelissä (5,0 %) ja Hämeenlinnassa (3,8 %) sekä alhaisin osuus Rovaniemellä (0,5 %).
- **Jalostuksessa työskentelevien osuus vaihteli 5,0 – 27,2 prosentin välillä vuonna 2023.**
Suurimmat osuudet olivat Porvoossa (27,2 %) ja Kokkolassa (24,1 %) sekä alhaisin osuus Rovaniemellä (5,0 %).
- **Palvelualoilla työskentelevien osuus vaihteli 69,5 – 92,7 prosentin välillä vuonna 2023.**
Suurimmat osuudet olivat Rovaniemellä (92,7 %) ja Lappeenrannassa (79,1 %) sekä alhaisin osuus Porvoossa (69,5 %).

Lähde: Tilastokeskus, Kototietokanta; työssäkäynti

Työlliset ulkomaan kansalaiset päätoimialoittain 2023

*Kajaanista ja Imatrasta ei ole saatavilla dataa

MDI

Part of FCG.

MDI.FI

/MDIFRIENDS

@MDIFRIENDS

ALUEKEHITTÄMISEN
KONSULTTITOIMISTO MDI